

**АНАЛИЗ
НА
СИТУАЦИЯТА В
ОБЛАСТ ВАРНА**

юли 2010

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Въведение	3 стр.
2.	Методология	3 стр.
2.1	Цел, задачи и обхват на проучването	3 стр.
2.2	Методи и инструменти за събиране на информация и анализ	4 стр.
3.	Описание на ситуацията в област Варна	4 стр.
3.1	Обща характеристика на областта	4 стр.
3.2	Население – демографска характеристика	5 стр.
3.3	Икономическо развитие на област Варна	7 стр.
3.4	Здравеопазване	16 стр.
3.5	Образование	19 стр.
3.5.1	Училищна мрежа	19 стр.
3.5.2	Деца със специални образователни потребности	20 стр.
3.5.3	Деца, отпаднали от образователната система	21 стр.
3.6	Жилищни условия	23 стр.
4.	Анализ на групите в риск в област Варна	23 стр.
4.1	Фактори, които пораждаат риск за различни групи от населението.	23 стр.
4.1.1	Подходи за определяне на рисковите групи	25 стр.
4.1.2	Определяне и характеристика на основните фактори, които пораждаат риск за различните групи от населението	30 стр.
4.2	Характеристика на рисковите групи в област Варна	30 стр.
5.	Оценка на социалните услуги в област Варна	43 стр.
5.1	Община Аврен	44 стр.
5.2	Община Аксаково	44 стр.
5.3	Община Белослав	45 стр.
5.4	Община Варна	45 стр.
5.5	Община Ветрино	49 стр.
5.6	Община Вълчи дол	50 стр.
5.7	Община Девня	50 стр.
5.8	Община Долни чифлик	51 стр.
5.9	Община Дългопол	52 стр.
5.10	Община Провадия	52 стр.
5.11	Община Суворово	55 стр.
6.	Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в областта	57 стр.
6.1	Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги	57 стр.
7.	Заключения и Препоръки	59 стр.
7.1	Изводи	59 стр.
7.2	Препоръки	62 стр.
7.3	Очаквани резултати	62 стр.
8.	Приложения	63 стр.

1. Въведение

В резултат на новото социално законодателство и последвалите през 2002/2003г. промени бе създадена правна рамка за предоставяне на социални услуги. На общините като местни органи на самоуправление и съответните общински администрации се възлагат отговорности, свързани с планирането, разкриването, финансирането и договарянето на социалните услуги, които се предоставят на територията им.

Дисбаланса в развитието на социалните услуги между отделните общини и проблемите, свързани с качеството и ефективността на предлаганите услуги са част от основанията да се търси регионален подход в планирането на социалните услуги. Това се регламентира с промените в Закона за социалното подпомагане от януари 2010г.

Настоящият анализ е изработен в отговор на необходимостта да се създаде областна стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2011-2014г.

Областното планиране се осъществява с прякото участие на всички заинтересовани страни – Областна администрация, общини, Регионалната дирекция “Социално подпомагане” (РДСП), териториалните дирекции “Социално подпомагане”, доставчици на услуги, неправителствени организации, регионални структури на държавни институции, представители на целевите общности.

Представеният доклад е изготвен на базата на предварително направени общински анализи на ситуацията в дванадесетте общини в област Варна.

2. Методология

2.1. Цел, задачи и обхват на проучването

Целта на проучването е да се анализира пазара на социалните услуги в област Варна и да се предложи модел на развитие на социалните услуги, които да улесняват социалната адаптация и социално включване на уязвимите групи и общности.

Задачи на проучването:

Да се анализира демографската и икономическа среда в област Варна и да се разкрие ситуацията на промени и тенденции в развитието на областта.

Да се анализират факторите, които създават пречки пред индивиди, групи и общности по отношение на тяхната социална интеграция.

Да се дефинират уязвимите социални групи и да се разкрият техните специфични потребности.

Да се анализира необходимостта от разкриване на нови социални услуги.

Да се оценят възможностите на наличните ресурси за развитие на социалните услуги.

Да се изработи мрежова карта на социалните услуги на територията на област Варна.

Обхватът на проучването включва широк кръг от социално-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора

на социалните услуги (осигурени ресурси, достъп, капацитет и качество на предоставяните услуги) в област Варна. Направен опит да се обхванат съществуващите нагласи и очаквания на заинтересованите страни – местна власт, териториални структури на АСП, неправителствени организации, доставчици и потребители на социални услуги. В географско отношение обхватът на проучването покрива всички общини на територията на област Варна.

2.2. Методи и инструменти за събиране на информация и анализ

В процеса на събиране на информация се включиха представители на институции и организации от областта, обединени в работни групи на териториален принцип по общини. Бяха използвани следните източници на информация:

официални статистически данни (използвани са базата-данни на РИО на МОМН, РЦЗ, РЗОК, ДБТ, ГРАО, РДСП, МКБППМН, РПУ, ДСП и ОЗД);

документи, стратегии за развитие, планове и програми на общинско, областно и национално ниво;

резултати от публикувани изследвания,

данни от директни полеви изследвания.

Използвана е информация от доставчиците на услуги за действащите социални услуги в общините и НПО, както и други субекти (например, училища, болници, лични лекари), които разполагат с информация за състоянието на свързаните сектори със социалните услуги.

Използваните методи за събиране на информация включват:

Документално проучване на съществуващи анализи, доклади, стратегически документи, дългосрочни програми и планове за развитие;

Систематизиране и обобщаване на статистически данни, регулярно събирани от общинската администрация и местно-базираните държавни институции;

Събиране на допълнителна статистическа информация за разпределението на ключови рискови групи по населени места чрез включване на „ресурсни хора“ по общини (като кметове, кметски наместници, „медиатори“ в общността и др.);

Провеждане на наблюдения, срещи и дискусии с представители на общини, областна администрация, социални услуги, териториални структури на АСП, НПО, целеви общности и групи в риск.

Социологически проучвания на потребностите от социални услуги и жилищните условия.

Работни срещи с доставчици на социални услуги, представители на Обществен съвет за социална рехабилитация и интеграция на хората с увреждания и местните структури на държавните институции.

При обработването на данните и анализа на ситуацията са прилагани количествени и качествени методи, сравнителен анализ на състоянието и тенденциите в свързаните сектори, анализ на силните и слабите страни.

3. Описание на ситуацията в област Варна

3.1. Обща характеристика на областта

Област Варна е разположена в североизточната част на Република България.

Състои се от 12 общини (Аврен, Аксаково, Белослав, Бяла, Варна, Ветрино, Вълчи дол, Девня, Долни Чифлик, Дългопол, Провадия, Суворово). В областта има 159 населени места, от които 10 града.

Заема площ 3 820 км² или 3,44 % от територията на страната.

Населението е 494 818 д. или 6 % от населението на страната. Броят на населението е стабилизирани, не намалява. (данни към 31.12.2007 г.). Гъстотата на населението е 120,3 души/кв.км, която е над средната за страната 69,0 души/кв.км и Североизточен район – 68,5 души/кв.км.

Възрастовата структура като цяло е по-благоприятна от тази за страната.

Област Варна има благоприятно географско положение, разполага с благоприятен природен био-климатичен потенциал, морско крайбрежие, високопродуктивни обработваеми земи, изградена инфраструктура, голям икономически и човешки потенциал, което предопределя реални възможности за просперитет и устойчиво развитие на областта.

Варненска област се характеризира с повишена инвестиционна атрактивност и с възможности за развитие на предприемачеството и иновациите. Решаваща роля в този аспект имат преди всичко факторите: геостратегическото местоположение, икономическото разнообразие в областната територия, туристическият потенциал. В областта е започнал процес на формиране на интегрирана териториална структура, за която положителна роля играе комплексното стопанско развитие през последните години, базиращо се на наличието на силни регионални производствено-технически, икономически, транспортно-комуникационни връзки.

3.2. Население – демографска характеристика

Населението на област Варна наброява 494 818 души (2009 г.). Тя е трета по брой на населението област в страната, в която живее 5,9 % от общото население на Република България.

През последните години на фона на намаляване населението на страната, в т.ч. и на Североизточния район за планиране област Варна е с тенденция на стабилизиране и леко нарастване на населението.

По общини динамиката на населението показва, че тенденциите в демографското им развитие е благоприятно за едни и неблагоприятно за други. В общините Аврен, Аксаково, Белослав, Бяла, Варна и Дългопол преобладава тенденцията на увеличаване броя на населението. В общините Ветрино, Вълчи дол, Девня, Долни Чифлик, Провадия и Суворово се наблюдава намаляване на броя на населението, но с темп, по-малък от средния за страната.

Градското население на област Варна наброява 395 360 души (2003 г.) – 79.9 % от общото население на областта (средно за страната 69,8 %), а селското – 99 458 души (20.1%). В демографското развитие на центъра на областта – град Варна, за годините 1999-2003 г. се наблюдават някои изменения, но общата тенденция е към нарастване. Само в 5 от градовете в страната с население над 25 хил. души за периода между последните две преброявания (1992-2001 г.) е регистрирано нарастване на населението, един от които е град Варна.

Динамиката в броя на населението на областта е свързана с неговата възрастова структура. Разпределението на населението на област Варна по

възрастови групи е по-благоприятно от средните стойности на показателя за страната. Съотношението между трите основни възрастови групи (0-14 г.; 15-64 г.; 65+) е 14,4:70,9:14,7% (2003 г.). Характерен е високият дял на населението в групата от 15 до 64 г., от която се формира основно трудовият потенциал. Наблюдават се различия по общини. С най-благоприятна възрастова структура са Долни чифлик, Девня, Белослав и Варна, а с най-влошена - Аврен, Бяла, Ветрино, Вълчи дол и Суворово. Характерно за община Варна, респ. град Варна е високият дял на населението от 15 до 64 г., което определя до голяма степен и възрастовия състав на областта.

Структурата на населението по пол за област Варна показва сравнително равномерно разпределение с превес на жените. На 100 мъже се падат 105 жени (средно за Североизточния район – 104, за Р България - 106).

Естественото движение е един от основните показатели, оказващи влияние на динамиката на населението и неговата структура по възраст. През 2009 г. в област Варна са родени 6072 деца. Коефициентът на раждаемост (живородени деца на 1000 д. от населението) е 12,3 ‰ – над средния за страната (9,6 ‰) и Североизточния район за планиране (10,4 ‰). Няма различия в раждаемостта за градското (12,2 ‰) и селското (12,5 ‰) население на областта. Различията по общини се изразяват в: по-ниската раждаемост в Бяла (6,4 ‰); сравнително висока раждаемост (11-13 ‰) на населението в общини Провадия и Долни чифлик; в другите 9 общини, вкл. и Варна, раждаемостта е около средната за областта. Смъртността на населението на област Варна (12,2 ‰) е със стойности под средните за страната (14,3 ‰) и Североизточния район за планиране (13,5 ‰), но с по-високи от раждаемостта стойности. През 2003 г. умрелите лица в областта са 5583 или 12,2 на 1000 д. от населението. Коефициентът на смъртност е по-висок при селското (19,0 ‰ – 2003 г.), отколкото при градското население (10,4 ‰). Детската смъртност в област Варна се характеризира със стойности, близки, но под средните за страната и Североизточния район за планиране. През 2003 г. коефициентът на детска смъртност за област Варна е 11,4 ‰ (за страната - 12,3 ‰ и за района - 13,5 ‰). Естественият прираст се формира от равнищата на раждаемостта и смъртността. За периода 1999-2003 г. той е в диапазона от -1,9 ‰ (1999 г.) до -2,3 ‰ (2003 г.) (фиг.2). Във всички общини на областта естественото възпроизводство се осъществява при отрицателен естествен прираст, като в някои от тях (Бяла, Аврен, Вълчи дол и Ветрино) отрицателният прираст е много висок (над -10 ‰), формиран основно от високата смъртност.

През 2009 г. в областта са осъществени 5433 заселвания и 5743 изселвания. Механичният прираст е отрицателен (-310 д.). В сравнение с предходни години интензитетът на механичното движение на населението на областта след 2001 г. намалява.

Важна характеристика на населението е образователното му равнище. За периода между последните две преброявания (1992-2001 г.) е налице абсолютно и относително нарастване на населението с висше, висше специалист (полувисше) и средно образование в областта, което е характерно за всички области и райони в страната. Преобладаващата част от лицата с високо образователно равнище са в центъра на областта – гр. Варна (над 90%). Област Варна е на второ място след София (столица) по относителен дял на населението с висше образование (12,4 % от населението на 7 и повече години в областта е с висше образование) (9,6% за страната, 8,3% за

Североизточния район за планиране).

В етническият състав на населението най-многочислена е българската етническа група. В структурата на населението по етнически групи и по местоживееене се установяват силни различия. Делът на населението от българската етническа група в градовете (89,6%) е значително по-голям от този в селата (70,1%). Обратно, относителното тегло на населението от турската етническа група сред селското население е около 4 пъти по-голямо от теглото му сред градското население (5,1% срещу 19,3%). Същото, но в по-малка степен, се отнася и за ромската (циганската) етническа група.

Относителният дял на живеещото в градовете население сред трите етнически групи е различен. Тези дялове, които показват степента на урбанизация сред отделните етноси са както следва: приблизително три четвърти (74,0%) от българите, малко над половината (53,7%) от ромите и малко над една трета (37,1%) от турците живеят в градове. Подобно е било съотношението и през 1992 г.

Във Варненска област 85,7% говорят български, 8,5% - турски, 2,3% - ромски, 2,5% - друг език, а 1,0% не се самоопределят.

Броят на домакинствата в България е 2 956 558. В градовете живеят 2 017 060, а в селата – 939 498. Във Варненска област има 174 219 домакинства. От тях в градовете на областта са 137 503, а в селата – 36 716. Средният брой лица в едно домакинство за градовете във Варненска област е 2,7, а в селата – 2,6. По този показател данните за Варненска област съвпадат напълно с тези за страната.

Основни изводи:

Увеличение на абсолютния дял на лицата в трудоспособна възраст в областния град и намаляване в останалите общини;

Тенденциите в развитието на населението на област Варна са в посока на стабилизиране и леко нарастване;

Центърът на областта – град Варна съсредоточава 68% от общото население на областта и 84% - от градското. Населението на града е с висок жизнен и трудов потенциал, с високо образователно равнище;

Сравнително по-влошени демографски параметри на общините от западната част на областта. Застаряване на населението и регресивен тип възрастова структура;

Влошен здравен статус на населението и ниска здравна култура на големи групи от хора (напр. ромското население);

Образователното равнище на населението е високо с тенденция към нарастване броя и дела на високообразованите лица.

3.3. Икономическо развитие на област Варна

Обща характеристика на икономическото развитие на областта

Икономиката на Варненска област е добре представена на национално ниво по редица показатели. Нарастването на БВП в областта през разглеждания период е с темп като средния за страната. Произведеният БВП

в областта през 2006 г. е 6,5 % от общия БВП в страната. Това показва голямото влияние на областта за икономическото развитие на района, което най-вероятно ще се запази и за в бъдеще.

Таблица 1

	2004	2005	2006
Р. България	34 410 244	42 797 407	49 360 950
СИР	4 413 738	4 800 236	5 561 979
Област Варна	2 472 828	2 690 352	3 230 288

Стойности на произведеният БВП през периода 2004-2006 г. в хил. лева

Източник НСИ

По показателя БВП на човек от населението, който характеризира цялостното социално-икономическо развитие, Варненска област е една от водещите в страната. БВП на човек в област Варна е с 10,2 % по голям от средния за страната. Това се дължи на редицата благоприятни фактори (географско положение, туризъм, инвестиции, запазени производства и др.), които способстват за развитието на областта.

Таблица 2

	2004	2005	2006
Р. България	4 989	5 529	6 411
СИР	4397	4804	5589
Област Варна	5 393	5 872	7 062

БВП на човек от населението в област Варна за периода 2004-2006 в лева

Източник: НСИ

Коефициентът на икономическа активност в областта също е над средния за страната (57,1 %) за 2007 г., при средно за страната – 52,6 %. (за 2006 г. коефициентът на икономическа активност за Варненска област е 56,3%, а за страната е 51,3%)

Отраслова структура на областната икономика

Икономиката на област Варна се характеризира с голяма диверсификация. Основните сектори, характеризиращи структурата на икономиката в областта, са: пристанищни дейности, корабоплаване, кораборемонт, туризъм, химическа индустрия, машиностроене, текстилна индустрия, хранително-вкусова промишленост, мебелно производство, строителство и селско стопанство. Характерно за икономическите дейности на областта е тяхното съсредоточаване в района Варна – Девня, достигащи относителен дял над 85 % от общия за областта по някои основни икономически показатели.

В периода 2005-2007 г. се наблюдава общо нарастване с 10,6 % на броя на нефинансовите предприятия за област Варна. Това може да се разглежда като трайна тенденция в областната икономика, което е крачка към постигане на нейното устойчиво развитие. С най-голям дял от общия брой предприятия (41,7 %) е отрасълът “Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили и мотоциклети, лични вещи и стоки за домакинството”, следван от “Операции с недвижимо имущество,

наемодателна дейност и бизнес услуги” (19,5 %). Това показва голямото значение на сектора на услугите за областната икономика. В “Преработваща промишленост” функционира 8,6 % от предприятията, в “Строителство” – 7,8 % и “Хотели и ресторанти” – 6,9 %. Важно място в обема на произведената продукция за 2007 г. за областта с относителните си дялове заемат отраслите “Преработваща промишленост” – 25,3 %, “Строителство” – 17,7 % и “Транспорт, складиране и съобщения” – 16 %. Това се обуславя от благоприятното географско разположение и добре изградената базова инфраструктура на областта.

Областта е с постоянна тенденция в показателя „Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия” като заема 7,5 % от тези на страната. Основно са насочени към община Варна (46,7%) и в по-малка степен към община Девня (28,3%) като заедно двете общини вземат 75% от чуждестранните инвестиции за областта.

През 2007 г. общият размер на чуждестранните преки инвестиции с натрупване е 1 144 852,7 хил. евро. Обемът на преките чуждестранни инвестиции бележи увеличение спрямо 1999 г. близо 2.5 пъти.

Териториална структура на областната икономика

Община Варна играе водеща роля в областната икономика. В нея се намират 88 % от предприятията, 75.5 % от дълготрайните материални активи и се реализират 83,6 % от приходите от дейността, формирайки 82 % от печалбата за областта. Ръстът на инвестициите в тази община изпреварва значително същия при останалите общини. Увеличава се дялът ѝ в стойността на дълготрайните материални активи, приходите от дейността, разходите за дейността, а също и в наетите по трудово и служебно правоотношение лица на територията на областта. Вследствие на това се наблюдава задълбочаване на териториалния дисбаланс и изостряне на проблема “център-периферия” в областта. Това е един от сериозните и дълготрайни проблеми за решаване пред областната икономика.

Община Девня също има значителен принос в икономиката на областта. В общината се намират 13 % от дълготрайните материални активи и се реализират 9,6 % от приходите от дейността за областта. Това е следствие на намиращите се на нейна територия големи предприятия с национално значение.

Останалите общини като цяло имат много слаб принос за икономиката при нефинансовите предприятия в област Варна – под 3 % от приходите от дейността и печалбата на предприятията. Отчита се намаляване броя на реално функциониращите предприятия в тези общини (виж таблица 3).

От всички показатели е видно задълбочаващото се различие в икономическото развитие на общините в областта. Необходимо е да се вземат адекватни мерки за смекчаване на тези различия, които следва да бъдат насочени към засилване и реализиране на икономическия, материалния и човешкия потенциал на по-слаборазвитите общини в областта.

Техническа инфраструктура

Развитието на техническата инфраструктура в областта е свързано с гео-стратегическите функции на областния център Варна. Специфичното разположение на града на западния бряг на Черно море го прави многофункционален транспортен възел с международно значение. Отличните транспортни връзки го превръщат в удобен логистичен мост между Европа,

Русия, Украйна, страните от Кавказкия регион, Близкия и Далечния Изток.

Пътна мрежа

Развитието на пътната и жп мрежа в областта също е свързано с функциите на град Варна, резултат на което е високият относителен дял на пътищата от висок клас (27,2% при средна стойност за страната 17,3%). Областта се обслужва от два пътя с международно значение (Е-70 по направление Варна-Русе и Е-87 по Черноморското крайбрежие) и изградения участък от АМ "Хемус" и 8.6км от АМ "Черно море". Характерно за пътната мрежа на област Варна е добрата достъпност на общините към областния град. Основна роля в това отношение има изградеността на автомагистрала "Хемус" през цялата територия на Варненска област (виж таблица 4).

Като цяло състоянието на общинската пътна мрежа е изключително тежко. По голямата част от мрежата се нуждае от значителни инвестиции за цялостна рехабилитация. Средно годишно общините подават сумарна заявка за средства от порядъка на 10.0 млн.лв., но поради ограничения финансов ресурс се удовлетворяват около 10% от нуждите (виж таблица 5).

Железопътна инфраструктура

На територията на област Варна е разположена следната железопътна инфраструктура: Част от 2-ра Републиканска ж.п.линия София-Варна с дължина 72.00км, електрифицирана и удвоена; част от 3-та Републиканска ж.п.линия Синдел-Карнобат с дължина 52.00км, електрифицирана без гара Варна-Фериботна и удвоена до гара Комунари, 29-та ж.п.линия с дължина 46.00км., единична и неелектрифицирана, 27-ма ж.п.линия с дължина 11.00км, единична и електрифицирана.

Следните общини имат обслужване с ж.п.транспорт: община Варна чрез ж.п.гари: Варна, Тополите и ж.п.спирки: спирка Варна, Моряк, Община Девня чрез ж.п.гари: Повеляново, Девня и спирки: Химик, Кипра, община Белослав чрез ж.п.гари Езерово, Белослав, Разделна, Варна-Фериботна, община Провадия чрез ж.п.гари Провадия, Солна мина и ж.п.спирки: Житница, Добриня, Венчан и Равна, община Аврен чрез ж.п.гари: Синдел-разпределителна, Юнак и ж.п.спирки: Тръстиково, Царевци, община Суворово чрез ж.п.гара Суворово и ж.п.спирка Чернево, Община Вълчи дол чрез ж.п.гари: Вълчи дол, ж.п.гара Оборище и ж.п.спирка Генерал Киселово, община Ветрино чрез ж.п.гара Невша, община Долни чифлик чрез ж.п.гара Нова Шипка, община Дългопол чрез ж.п.гара Дългопол, Величково, Комунари, Аспарухово и ж.п.спирки Боряна, Партизани, Арковна. Само на територията на общините Бяла и Аксаково няма развита ж.п.мрежа.

Изводи:

В икономиката на област Варна голям дял има сектора на услугите, който е над средното за страната. Откроява се и ниският дял на аграрния сектор в областта, който контрастира спрямо средното за страната.

Наблюдава се общо нарастване с 10,6 % на броя на нефинансовите предприятия за област Варна. Това може да се разглежда като трайна тенденция в областната икономика.

Областта е с постоянна тенденция в показателя „Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия“. Основно инвестициите са насочени към община Варна и в по-малка степен към община Девня.

Под влияние на световната икономическа криза се отчита намаляване броя на реално функциониращите предприятия в много от общините на територията на област Варна.

Задълбочават се различията в икономическото развитие на общините в областта.

Доходи, заетост и безработица

Доходи на домакинствата

Доходите на домакинствата за област Варна са по-високи от средните за страната. Общият доход средно на лице от домакинство в областта през 2007 г. е 3203 лв., при средно за страната - 3 105 лв., а през 2008 г. нараства на 3851 лв.

Основната част от този доход – 93.86% е получена под формата на текущи приходи от работна заплата, пенсии, други приходи извън работната заплата, от домашно стопанство, предприемачество, спестявания, заеми и кредити. Останалата част от отчетения общ доход – 6.3% се дължи на приходи от социални помощи, детски надбавки и обезщетения за безработни, както и от продажби на имущество, собственост и върнати заеми.

През 2009 г. средният годишен доход за страната общо на лице от домакинството е 3 867 лв., което е с 3.2% по-висок спрямо 2008 г. За област Варна общият доход средно на лице от домакинство през 2009 г. достига 4020 лв., което е над средното за страната (виж таблица 6).

Общият доход средно на лице от домакинство през първото тримесечие на 2010 г. за страната е 887 лв. и в сравнение със същото тримесечие на 2009 г. се увеличава с 5.7%. За област Варна общият доход средно на лице от домакинство през първото тримесечие на 2010 г. е над средния за страната - 919 лв., на второ място след София (столица) - 1 159 лв.

През първото тримесечие на 2010 г. основен източник на доходи продължава да бъде работната заплата, формираща 51.1% от общия доход, но в сравнение със същото тримесечие на предходната година този дял намалява с 5 процентни пункта. Това намаление вероятно е повлияно от наблюдаващите се промени в развитието на пазара на труда през последната година.

Относителният дял на доходите от пенсии за страната се увеличава и достига до 31.4% през първото тримесечие на 2010 г. срещу 27.0% година по-рано. За област Варна през първото тримесечие на 2010 г. той е под средния за страната и един от най-ниските – 27.9%.

Средната годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в област Варна през 2008 г. е 6448 лв. и е нараснала с 19.85% спрямо 2007 г. Най-висок е ръстът на средната годишна работна заплата в общините Дългопол – 26.52%, Аврен – 25.67% и Долни чифлик – 24.80%, а най-нисък в община Белослав – 3.64%. В номинално изражение средната годишна работна заплата е нараснала най-много в община Девня – 2238 лв., следвана от общините Аврен – 1593 лв., Вълчи дол – 1565 лв., Дългопол – 1341 лв., а най-малко в Белослав – 283 лв., Бяла – 566 лв., Аксаково – 644 лв. и Суворово – 823 лв. В областния център – община Варна за периода 2007-2008 г. средната годишна работна заплата е нараснала с 1285 лв. (20.25%) (виж таблица 7).

През декември 2009 г. средната работна заплата за страната е 625 лв., което е с 4.2% повече в сравнение с предходния месец. Спрямо декември

2008 г. ръстът е 10.4%.

През март 2010 г. средната работна заплата е 636 лв. (по предварителни данни), което е с 4.3% повече в сравнение с предходния месец. Спрямо март 2009 г. ръстът е 9.8%.

Заетост

През четвъртото тримесечие на 2009 г. за страната общият брой на заетите лица на възраст 15 и повече навършени години е 3 171.6 хил., а относителният им дял от населението в същата възрастова група - 48.2%. В сравнение със същия период на 2008 г. броят на заетите лица намалява със 191.9 хил., а коефициентът на заетост - с 2.6 пункта.

През първото тримесечие на 2010 г. общият брой на заетите лица на възраст 15 и повече навършени години е 3 011.3 хил., а относителният им дял от населението в същата възрастова група - 46.1%. В сравнение със същия период на 2009 г. броят на заетите лица намалява с 251.5 хил., а коефициентът на заетост - с 3.4 пункта.

В област Варна общия брой на населението на възраст 15 и повече навършени години през 2009 г. нараства с 0.5% в сравнение с 2008 г. и с 0.98% в сравнение с 2007 г. Общият брой на заетите лица през 2009 г. бележи покачване спрямо 2007 г. с 0.43% и спад спрямо 2008 г. с 3.05%.

Броя на заетите мъже в област Варна през 2009 г. намалява в сравнение с 2008 г. и 2007 г., въпреки нарастването на населението в икономически активна възраст. Коефициентът на икономическа активност през 2009 г. спада с 1.9 пункта спрямо 2008 г. и с 2 пункта спрямо 2007 г. За периода 2007-2009 г. е устойчива тенденцията на нарастване на броя мъже в икономически активна възраст извън работната сила.

Броя на заетите жени в област Варна като тенденция е по-малък от броя на заетите мъже, въпреки по-големия брой жени в икономически активна възраст, отколкото мъже в икономически активна възраст. Коефициентът на икономическа активност през 2009 г. спада с 2.2 пункта спрямо 2008 г. и с 1.6 пункта спрямо 2007 г. Броят жени в икономически активна възраст е почти два пъти по-голям от броя жени извън работната сила, докато при мъжете това процентно съотношение е 3:1.

Коефициентът на заетост в област Варна през 2009 г. отчита спад с 1.9 пункта в сравнение с 2008 г. и с 0.3 пункта сравнение с 2007 г. Тенденцията за ръст на коефициента на заетост през 2008 г. спрямо 2007 г. и спад през 2009 г. под нивото от 2007 г. се запазва и при мъжете. При жените коефициентът на заетост през 2009 г. отчита ръст с 1.1 пункта спрямо 2007 г. и спад с 1.4 пункта спрямо 2008 г. (виж таблица 8)

Според бизнес анкетите на НСИ през март 2010 г. 5.6% от промишлените предприятия посочват недостига на работната сила като фактор, затрудняващ дейността им. През юни 2010 г. процентът на промишлените предприятия които посочват недостига на работната сила като фактор, затрудняващ дейността им нараства на 6.3%.

В област Варна наетите лица по трудово и служебно правоотношение през 2008 г. нарастват с 8 751 броя (среден годишен брой) в сравнение с 2007 г. През 2008 г. най-много са наетите лица в областния център Варна – 144 699 бр., следват общините Девня – 7 370 бр. и Провадия – 4 273 бр., а най-малко в общините Ветрино – 739 бр. и Бяла – 793 бр.

Ръст на наетите лица през 2008 г. спрямо 2007 г. е регистриран в

общините Провадия (10.74%), Аксаково (9.59%), Бяла (7.69%), Варна (6.41%), Аврен (3.05%) и Девня (1.70%).

Спад на наетите лица през 2008 г. спрямо 2007 г. е регистриран в общините Белослав (24.88%), Вълчи дол (13%), Долни чифлик (10.55%), Суворово (4.42%), Дългопол (4.08%) и Ветрино (0.94%).

Безработица

Безработните лица през четвъртото тримесечие на 2009 г. са 272.8 хил., или 7.9% от икономически активното население. В сравнение със същото тримесечие на предходната година коефициентът на безработица в страната нараства с 2.9 пункта, а броят на безработните лица - с 95.1 хиляди.

Безработните лица през първото тримесечие на 2010 г. са 341.0 хил., или 10.2% от икономически активното население. В сравнение със същото тримесечие на предходната година коефициентът на безработица в страната нараства с 3.8 пункта, а броят на безработните лица - със 118.8 хиляди.

Средногодишният брой на регистрираните в Дирекциите „Бюро по труда” в област Варна през 2007 г. е 11856. Равнището на безработица е 5.43%. Най - ниско е равнището в община Варна - 2.71%. С ниво на безработица под средното за областта са общините Белослав (3.49%) и Девня (4.63%). Най – високо ниво на безработица е регистрирано в общини Дългопол (20.29%), Вълчи дол (19.74%), Суворово (18.02%), Провадия (16.49%).

Средно за 2008 г. безработните лица, регистрирани в бюрата по труда в област Варненска са 9173, с 2683 (22.6%) по-малко в сравнение с 2007 г. Равнището на безработица е 4.20%, като това е най-ниската стойност от 1993 г. досега. Спрямо 2007 г. се отчита спад с 1.23 пункта. Във всички общини на областта се регистрира спад на безработицата като най-съществено е намалението в Суворово – от 18.02% на 10.84% (-7.18 пункта) и Вълчи дол – от 19.74% на 14.69% (-5.05 пункта). Отново с ниво на безработица под средното за областта са общините Варна, Белослав и Девня.

Средно за 2009 г. безработните лица, регистрирани в бюрата по труда в област Варна са 12176, с 3003 (32.7%) повече в сравнение с 2008 г. Равнището на безработица е 5.58%. Спрямо 2008 г. се отчита ръст с 1.38 пункта. Само в община Вълчи дол се регистрира лек спад на безработицата (с 0.93 пункта), а в останалите 11 общини – ръст. Най-голямо увеличение се наблюдава в община Долни чифлик (с 3.09 пункта), Девня (с 2.80 пункта), Бяла (с 2.75 пункта). С най-ниска безработица остават общините Варна (3.58%), Белослав (5.04%) и Аксаково (5.15%). Най–високо се запазва нивото на безработица в общините Дългопол (18.87%), Вълчи дол (13.76%), Провадия (13.49%), Суворово (12.86%).

Средно за първо тримесечие на 2010 г. безработните лица, регистрирани в бюрата по труда в област Варна са 17867, с 6662 повече в сравнение със същия период на 2009 г. Равнището на безработица е 8.19% при 5.13% за миналата година (с 3.05 пункта по-високо). Във всички общини от областта се регистрира увеличение на безработицата. Най-голямо покачване се наблюдава в общини Долни чифлик от 10.22% на 17.96% (+7.74 процентни пункта), Аврен – от 8.98% на 15.90% (+6.92 пункта), Дългопол – 18.33% на 24.73% (+6.40 пункта), Бяла – 9.05% на 15.00% (+5.95 пункта).

С най-ниска безработица са общините Варна (5.50%), Аксаково

(7.82%), Белослав (8.12%), Девня (8.84%).

Структура на безработицата

Безработица сред жените

Средно за 2007 г. броят на регистрираните в бюрата по труда безработните жени е 8233 и те представляват 69.4% от безработните във Варненска област. Спрямо 2006 г. дялът им е нарастнал с 2.4 пункта. Жените предобладават и в отделните структурни групи като изключително висок дял се наблюдава в групата с висше образование.

През 2009 г. регистрираните безработни жени се увеличават с 1146, но дялът им спрямо всички регистрирани безработни лица намалява. Дялът на безработните жени във Варненска област спада с 8.3 процентни пункта в сравнение с миналата година – 63.6% при 71.9%. Безработните жени продължават да преобладават във всички структурни групи (възрастова, професионална, образователна), но в сравнение с 2008 г., относителния им дял намалява.

През първото тримесечие на 2010 г. регистрираните безработни жени нарастват с 3043 спрямо същия период на 2009 г. Дялът им обаче намалява като спадът е с 8.6 процентни пункта – 60.2% при 68.8%.

Възрастова структура

През 2007 г. с най-нисък дял е групата на младите хора, като 2.2% от тях са на възраст до 19 години и 7.4% от 20 до 24 години. Младежите от 25 до 29 години съставляват 10.5% от всички безработни лица. На възраст над 55 години са 19% от безработните и те представляват най-големия дял. Следва групата от 50 до 54 години - 15%. В останалите четири възрастови групи дялът е в тесни граници - между 11% и 12%.

През 2008 г. младежите на възраст до 19 години са намалели почти наполовина в сравнение с 2007 г. – от 257 души на 161. Те съставляват само 1.8% от всички безработни. Голямо намаление се наблюдава и в другите две групи млади хора – на възраст от 20 до 24 години - спад с 322 и от 25 до 29 години - с 361.

Броят на безработните на възраст над 55 години също намалява. При тях обаче се увеличава дела и те съставляват 22.6% от всички регистрирани при 19% за предходната година.

През 2009 г. във всички възрастови групи се наблюдава увеличаване в броя на регистрираните безработни. Най-голям ръст със 54% (298 лица), се отчита при безработните от 20 до 24-годишна възраст. Най-висок е относителният дял на лицата над 55-годишна възраст – 21.2% от всички регистрирани безработни в региона. Младежите до 19 години заемат най-нисък дял - 1.6%.

Като цяло през първото тримесечие на 2010 г. се наблюдава ръст в броя на регистрираните безработните във всички възрастови групи спрямо същия период на 2009 г.

Професионална структура

През 2007 г. 62.8% от регистрираните безработни са без професия. Специалистите съставляват 17.7%, а безработните с работнически професии - 19.5%. Най-многобройни са безработните без професия - 7451 лица. Другите две групи са значително по-малобройни - лицата с работнически професии са

2308, а специалистите - 2097.

През 2008 г. броят на безработните без професия е 5377, с 2074 по-малко от предходната година. Делът им съставлява 58.6% от всички регистрирани и бележи намаление спрямо 2007 г. с 4.2 пункта. Регистрираните с работнически професии са 1913 и са намалели с 395. В дела им се наблюдава нарастване с от 2.3 процентни пункта – от 19.5% на 20.8%. Специалистите наброяват 1883 души и са с 214 по-малко спрямо 2007 година. Те увеличават дела си с 2.8 пункта и той достига 20.5%.

През 2009 г. броят на безработните без професия е 6363, с 986 повече от предходната година. Делът им съставлява 52.2% от всички регистрирани при 58.6% за миналата година. Регистрираните с работнически професии са 2903 и нарастват с 990 души. Делът им също нараства с 3 процентни пункта – от 20.8% на 23.8%. Специалистите наброяват 2910 души и са с 1027 повече спрямо 2008 г. Те увеличават дела си с 3.4 пункта и той достига 23.9%.

През първото тримесечие на 2010 г. продължава да расте броят на безработните и в трите групи. Запазва се високият дял на лицата без професия – 50.3%.

Безработни лица с намалена работоспособност

Средно за 2007 г. броят на регистрираните безработни лица с увреждания е 747 и представляват 6.3% от всички безработни.

Средният брой за 2008 г. на регистрираните с намалена работоспособност в област Варна е 639 и те заемат дял от 7% спрямо общо регистрираните безработни лица. В сравнение с предходната година те са с 108 по-малко, но делът им се е увеличил с 0.3 пункта.

През 2009 г. безработните с намалена работоспособност са 688, с 49 повече от предходната година. Те заемат дял от 5.6% и той е с 1.4 пункта по-малък в сравнение с 2008 г.

Средно за първо тримесечие на 2010 г. безработните с намалена работоспособност във Варненска област са 781, със 122 повече от предходната година. Те заемат дял от 4.4% при 5.9% за същия период на 2009 г.

Рискови групи безработни са:

- Безработни младежи до 29 години
- Безработни лица над 55 години
- Продължително безработни лица /над 1 година/

Безработни лица с намалена работоспособност

За 2009 г. във Варненска област безработните лица с намалена работоспособност са 688 и представляват 5.6% от всички регистрирани безработни лица.

Изводи:

Наблюдава се тенденция на повишаване на доходите на домакинствата в номинално изражение както за областта, така също и за страната. Доходите на домакинствата за област Варна са по-високи от средните за страната. Общият доход средно на лице от домакинство в

областта през 2007 г. е 3203 лв., при средно за страната - 3 105 лв., през 2008 г. нараства на 3851 лв., през 2009 г. достига 4020 лв., при средно за страната - 3 867 лв.

Основен източник на доходи е работната заплата, средната годишна работна заплата в областта е нараснала с 19.85% през 2008 г. спрямо 2007 г. Относителният дял на доходите от пенсии е под средния за страната.

Под влияние на световната икономическа криза през 2009 г. броя на заетите лица в страната намалява, коефициентът на заетост отчита спад. Тази тенденция дава отражение и в област Варна, където коефициентът на икономическа активност и коефициентът на заетост през 2008 г. нарастват, но през 2009 г. бележат спад под нивата от 2007 г.

Пазарът на труда в област Варна през 2009 г. и първото тримесечие на 2010 г. е силно повлиян от икономическата криза. Слабото търсене на стоки и услуги водят до намаляване на заетостта в структуроопределящи за икономиката сектори и до покачване на безработицата във всички общини на област Варна.

3.4. Здравеопазване

Обща смъртност

Обект на наблюдението са всички смъртни случаи в страната, класифицирани според Международната класификация на болестите на Световната здравна организация.

Структура на общата смъртност по причини

Област Варна е на трето място сред областите с най-ниска смъртност. През последните три години се наблюдава намаление в общата смъртност сред населението на област Варна. Коефициентът на обща смъртност /брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението/ е 12,2‰ при 12,5‰ за 2008 г. Смъртността е по-висока сред мъжете (13,5‰) отколкото сред жените (11,0‰) и е по-висока в селата (19,4‰) отколкото в градовете (10,6‰).

В структурата на причините за смъртност са: болести на органите на кръвообращението, новообразувания, болести на дихателната система; външни причини за заболяемост и смъртност; болести на храносмилателната система, симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания и други. На тези шест класа болести през 2009г. се дължат около 95% от всички смъртни случаи в страната.

Детска смъртност

През 2009 г. коефициентът на детската смъртност в област Варна е 6.3 ‰ и бележи спад в сравнение с 2008 г. и 2007г., когато е бил 7.5 ‰, респективно 8.1 ‰.

Наблюдават се съществени различия в стойностите на показателя детска смъртност по отношение на териториалния признак „градове-села”, като в селата детската смъртност е по-висока:

през 2009 г.- 11.1 ‰;

през 2008 г.- 10.0 ‰;

през 2007 г.- 15.00 ‰.

В градовете коефициентът детската смъртност се движи в следния порядък- 2007г. - 6.6 ‰, 2008г. – 7.0‰, а през 2009 г. коефициентът е най-нисък - 5.3 ‰ (виж таблица 9).

Най-висока смъртност при децата се наблюдава в перинаталния период. В същото време показателите за неонаталната и постнеонаталната детска смъртност през 2009 г. са по-ниски от предходните години.

Различията в показателите за детска смъртност се дължат основно на причини извън системата на здравеопазване - социални и икономически условия, етнокултурни особености на населението и пр.

Починалите през 2009 г. деца от 0 до 1-годишна възраст са 37, от тях най-голям е броят на тези с болести на дихателната система - 37.84 % от всички починали деца. На второ място са някои състояния, възникващи през перинаталния период - 35.14 % от всички починали деца и на трето място, с 8.11 %, се подреждат вродените аномалии и травми, отравяния и други последици от въздействието на външни причини.

Причините за тези стойности на структурата на показателя детска смъртност са наличието на следните проблемни области:

висок процент на ранните бременности;

висок процент на недоносените и децата с вродени малформации;

недостатъчно наблюдение и грижи за децата до 1 година.

Заболеваемост

През периода 2007-2009г. се наблюдава увеличение на регистрираните заболявания /болестност/ сред населението. Темпът на нарастване за периода 2008-2009г. е по-висок в сравнение с предходния период 2007-2008г.

Честотата на новите случаи на заболявания от злокачествени новообразувания се увеличава.

Болестността от активна туберкулоза от 2002 до 2009г. постепенно спада.

Хоспитализирана заболеваемост

Трябва да се отбележи, че с въвеждане на клиничните пътеки като форма на финансиране на болничната помощ от НЗОК, значително се промени структурата на хоспитализираната заболеваемост, особено по определени класове и отделни диагнози. Това води до изкривяване на статистическата информация и затруднява качествения анализ на заболеваемостта по причини, както и прогнозирането на трайни тенденции в развитието на здравните потребности от болнична помощ.

Състояние на системата на здравно обслужване и мрежата от лечебни заведения в област Варна

Първична извънболнична медицинска помощ

Към 31.05.2010 г. в РЦЗ са регистрирани 424 индивидуални и 29 групови практики за първична медицинска помощ и 428 индивидуални и 40 групови практики за първична медицинска помощ по дентална медицина.

По договор с РЗОК за 2010г. извънболничната първична медицинска

помощ се оказва от 324 лекари в 277 индивидуални и 21 групови практики за първична медицинска помощ и от 316 лекари по дентална медицина в 266 индивидуални и 50 групови практики за първична медицинска помощ по дентална медицина.

В осем от общините на Варненска област съществуват 20 незаети лекарски практики за първична медицинска помощ, а в 12 от общините съществуват 35 незаети лекарски практики за първична медицинска помощ по дентална медицина.

Разработената Областна здравна карта на област Варна, която предстои да се одобри до края на 2010г. регламентира базисните медицински грижи за населението да се осъществяват от минимум 315 лекари по обща медицина и 315 лекари по дентална медицина, работещи в лекарски практики и разположени равномерно на територията на областта.

Разработената карта гарантира равенство при достъпа на населението до първична извънболнична помощ, в това число и в най-отдалечените и труднодостъпни райони.

Специализирана извънболнична медицинска помощ

По договор с РЗОК за 2010г. извънболничната специализирана медицинска помощ се оказва от 1102 лекари работещи в 124 индивидуални, 17 групови практики, 29 МЦ, 9 ДКЦ и 15 СМДЛ.

Специализираната медицинска помощ е неравномерно разпределена в отделните общини в региона.

Проблем е неравномерното разпределение на територията на областта и концентрацията на специалисти в областния център.

Област Варна включва следните здравни райони, съвпадащи с географските граници на общините: Аврен, Аксаково, Белослав, Бяла, Варна, Ветрино, Вълчи дол, Долни чифлик, Девня, Дългопол, Провадия, Суворово.

Болнична медицинска помощ

Структурата на лечебните заведения за болнична помощ през 2009 год. е следната: 1 бр. Университетска многопрофилна болница за активно лечение, 6 бр. МБАЛ, 7 бр. специализирани болници, 2 бр. областни диспансера, 1 бр. МБАЛ към ВМА и 1 бр. специализирана болница за рехабилитация.

Спешна медицинска помощ

ЦСМП - Варна обслужва населението на област Варна. Има разкрити девет филиала за СМП в градовете Варна, Девня, Вълчи дол, Долни чифлик, Дългопол, Провадия, Аксаково, Бяла и Белослав. В общините Аврен, Ветрино и Суворово няма разкрити филиали. Населението там се обслужва от най-близко разположените филиали, но съществуват проблеми, свързани с отдалеченост, труднодостъпност, недобри транспортни комуникации и трудности в обслужването през зимния период.

Основните слабости и недостатъци на системата за извънболнична помощ могат да бъдат систематизирани по следния начин:

- неравномерно териториално разпределение на лечебните заведения за извънболнична помощ, водещо до неравнопоставеност на населението по отношение на достъпа до здравни услуги;

- предимно индивидуална организация на дейността на общопрактикуващите лекари и малък относителен дял на регистрираните групови практики;
- липса на добре организирана 24-часова неотложна помощ в лечебните заведения за първична и специализирана извънболнична помощ и зачестяващи проблеми и пропуски при оказването ѝ;
- недостатъчна и често формално осъществявана дейност по промоция на здравето, профилактика и скрининг на заболяванията, диспансеризация;
- недостатъчен брой специалисти по определени медицински специалности;
- обособяване на голям брой индивидуални специализирани практики за сметка на ДКЦ и МЦ, водещо до лоша координация и нарушаване на интегритета на лечебнодиагностичния процес;
- деквалификация и липса на ефективна система за продължаващо обучение и контрол върху качеството на специализираната медицинска дейност.

3.5. Образование

3.5.1. Училищна мрежа

Съществуващата мрежа от училища в област Варна отговаря на изискванията на съществуващата нормативна база. В селата и малките градове има училища, в които учениците се обучават в слети и маломерни паралелки, но няма решения на общинските съвети и предложения за закриването на съществуващите училища.

На територията на областта има 130 училища – 18 държавни, 102 общински и 10 частни. По своя вид те са начални, основни, средни и професионални. Професионалните и средните училища в голямата си част са съсредоточени в областния център. Ежегодно се оптимизира училищната мрежа в резултат от миграцията на учениците. Актуализира се всяка година списъка на средищните и защитените училища в областта.

Във връзка с обучението на децата със специални образователни потребности на територията на област Варна функционират следните училища:

Специални училища

Област	Община	Населено място	Име на училището	Вид на училището
Варна	Варна	Варна	ПУ "Братя Миладинови"	специално
Варна	Провадия	Кривня	ПУ "Св.св.Кирил и Методий"	специално
Варна	Варна	Варна	ОУ "Д-р Никола Димитров"	специално
Варна	Варна	Варна	СОУ за ДНЗ	специално

Тенденцията в работата на ЕКПО е децата да се интегрират в естествена за възрастта им училищна среда. Към отлагане се пристъпва само в много тежките случаи, когато желанието на родителите детето да се отложи от I клас е в съответствие с медицинските и педагогически основания. Не се допуска отлагане на деца, единствено поради желанието на семейството, детето да остане и се отглежда още една година в домашни условия.

3.5.2 Деца със специални образователни потребности

Броят на интегрираните деца и ученици със СОП се увеличава всяка година. Все повече родители търсят съдействие и помощ при обучението и възпитанието на децата си. Броят на ресурсно подпомаганите деца и ученици от откриването на Ресурсен център – гр. Варна до момента е нарастнал над 2 пъти.

В периода от месец август 2009 г. до месец юли 2010 г. от ЕКПО са обследвани 279 деца и ученици.

Общият брой на децата със специални образователни потребности, насочени към интегрирано обучение е 79. Насочени са в 27 детски градини, от които 16 ЦДГ; 9 ОДЗ и 2 ОДГ и в 45 училища, от които 29 ОУ; 15 СОУ и 1 ПГ.

Децата и учениците с хронични заболявания от област Варна се насочват в три специализирани детски заведения: Оздравителна детска градина /ОДЗ/ № 9 „Ален мак”, Оздравително училище /ОУ/ „Д-р Никола Димитров” и в Логопедична детска градина /ЛДГ/ № 20 „Бриз” – Варна, където има една група за деца с хронични заболявания.

В ОДЗ № 9 „Ален мак” се обучават 148 деца, разпределени в 8 групи. Децата са с различни заболявания: белодробни, диабет, епилепсия, умствена изостаналост, Даун и други, като преобладават децата страдащи от астма и други белодробни заболявания.

В ОУ „Д-р Н. Димитров” се обучават в 6 паралелки 58 ученици с нервни заболявания.

В ЛДГ № 20 „Бриз” има една група с 25 деца с белодробни заболявания. Това е в изпълнение на волята на дарителя на сградата.

От направените проверки се установява, че децата и учениците със СОП получават подкрепа в зависимост от индивидуалните си потребности. Включват се в образователно-възпитателния процес и в извънкласните дейности на класа и училището.

В по-голямата част от училищата има обзаведени ресурсни кабинети за индивидуални и групови занимания.

За работата в училищата и детските градини с децата със СОП могат да се направят следните изводи:

Обучението на учениците със специални образователни потребности се подчинява на потребностите на децата.

Взаимодействието между учителите от общообразователните училища и ресурсните учители е на много добро ниво.

Осъществява се много добра координация и контрол между училищата и ресурсния център.

Все още е недостатъчно адаптирана архитектурната среда в училищата.

Не всички учители, работещи с ученици със СОП, са участвали в квалификационни курсове за работа с тези деца.

Помощните училища осигуряват първа степен на професионална квалификация по професии, което развива интегрираното обучение.

При направените проверки на интегрираното обучение в общообразователните училища се установи, че:

- Директорите спазват изискванията на Закона за народната просвета за прием на деца със специални образователни потребности.
- Работи се по осигуряването на подкрепяща среда в училищата.
- Ежегодно все по-голям става броят на детските градини и училища в област Варна, в които се адаптира архитектурната среда.
- Недостатъчен е броят на специалистите, участващи в екипите за оценка на децата. Не се работи по тяхната квалификация.

3.5.3 Деца, отпаднали от образователната система

Общият брой на отпадналите ученици за 2009/2010 г. е 329, което е с 53 по-малко от предходната година, когато броят е бил 382. В хода на 2009/2010 г. се наблюдава динамика в движението на учениците, която е нормална за процеса на преместване и отпадане на учениците, съпътстващ цялостния учебно – възпитателен процес в рамките на една учебна година. Основните причини, поради които учениците са отпаднали от училище, са семейни и социални. Увеличен е и броят на преместените по тяхно желание. Заминалите в чужбина са намалели.

За учебната 2009/2010 година са подадени 19 молби за отлагане на деца от обучение в първи клас, по здравословни причини. Решението на екипа за комплексно педагогическо оценяване е за отлагане на 19 деца, което е с 4 деца по-малко в сравнение с учебната 2008/2009 година, когато отложените деца са били 23

3.6. Жилищни условия

Жилищната политика на национално и общинско ниво е в застой. Не се строят нови жилища, а старите са амортизирани. Няма тенденция за изграждане на „социални жилища“. Липсват приюти и центрове за временно настаняване, което е един от основните проблеми на областта.

Област Варна разполага само с 1479 жилища включени във фонд “Настаняване на наематели с установени жилищни нужди”, които са разположени, както следва:

Липсва информация за общините Аврен, Белослав, Девня, Долни чифлик, Дългопол, Провадия, Суворово.

В областният град са разположени 1390 общински жилища в петте административни района на общината. В район “Одесос” тя има 114 жилища, в район “Приморски” те са 125, в район “Младост” - 410, в район “Владислав Варненчик” - 643 и в район “Аспарухово” - 92. Разполагаемите жилища са заети от настанени домакинства и тяхното освобождаване е рядко. Това не позволява на Общината да реши жилищните проблеми на картотекираните, които са 2 358.

Изгражданите в момента жилища отиват главно за обезщетяване на бивши собственици. Оставащите жилища са крайно недостатъчни за настаняване на нуждаещите се.

От друга страна, голяма част от изградените жилища преди 1990 година са маломерни. Живеещите вече са отгледали децата си и в голяма част от тях съжителстват семейства от различни поколения. Високите цени на имотите не дават възможност за покупка на мнозинството от нуждаещите се. Част от тях се обръщат към общините за решаване на жилищните им проблеми.

Сред домакинствата, които живеят в жилища на роднини, познати или други хора, на които не плащат наем, преобладават домакинствата с глава на възраст до 39 навършени години. Настанените в жилища, които са общинска или ведомствена собственост домакинства, са по-многочленни. 13% от попадналите в извадката ромски домакинства, живеещи в община Варна са настанени в жилища, които са общинска или ведомствена собственост. При турските този процент е 6%, а при българските 2%. В извадката от домакинства не попада нито едно с друга етническа принадлежност, което да живее в жилище, общинска или ведомствена собственост. Домакинствата, които живеят на свободен наем са малочленни и имат сравнително високи доходи. Най-висок е дялът на живеещите на свободен наем домакинства при младите хора на възраст между 18 и 29 години - 32%. Във възрастовата група между 30 и 39 години живеещите на свободен наем са 13%, а в групата от 40 до 49 години дялът е 7%. 19% от турските домакинства живеят на свободен наем, при тези с друга етническа принадлежност този процент е 18%, при ромите - 16%, а при българите - 8%.

Социален профил на картотекираните семейства

Към момента на провеждане на изследването в област Варна има регистрирани като нуждаещи се от жилища около 3 000 семейства. 14.7% от картотекираните семейства са едночленни, а 23.7% са двучленни. Тричленните семейства са 34.9%, четиричленните - 17.7%, петчленните - 4.2%, шестчленните - 2.8%, а седемчленните са 0.5%. За 1.6% от семействата липсват данни в картотеката.

В картотеката има данни за доходите на 60.9% от картотекираните семейства. Близо две трети от тях са с доходи под средния за картотекираните. Ниските доходи на практика ги изключват от пазара на жилища. При 15% от картотекираните семейства главата на семейството е безработна, а в 10% от случаите тя е пенсионер.

Сред картотекираните доминират хората на възраст между 30 и 39 навършени години. Големи са дяловете и на хората между 40 и 49 навършени години, както и на хората на възраст между 18 и 29 навършени години.

Изводи:

Област Варна практически е изчерпила своите възможности за задоволяване на жилищните потребности на семействата главно в община Варна. Наличният жилищен фонд е зает и освобождаването му е много рядко, за да се посрещнат нуждите на новокартотекираните.

Областта не разполага с достатъчно ресурси за изграждане на нови жилища и поддържане на съществуващите жилища общинска собственост. В

близките години не се очаква промяна в положителна посока.

Темповете на жилищното строителство в големите градове не съответстват на темповете на нарастване на населението на общината. Прииждащите от страната хора се настаняват във вече съществуващия сграден фонд, като по този начин се влошават жилищните условия на местните жители като цяло. В община Варна не се очаква прелом в жилищното строителство, тъй като високите цени на жилищата са непосилни за почти всички варненци. Това означава, че в бъдеще ще нараства броят на семействата, които ще покриват условията за регистрация, като нуждаещи се от жилища. Същевременно общината няма да има възможност да ги настани в жилища, тъй като наличните общински жилища са заети и рядко се освобождават. На практика може да се каже, че общината е изправена пред жилищна криза, която ще се задълбочава поради изоставането на доходите от ръста на цените на жилищата.

В областта настъпва качествена промяна в структурата на картотекиращите се като нуждаещи се от жилища. Докато през предходните години най-голям е бил дялът на картотекиращите се, които живеят в жилища на роднини, то през последните пет години най-голям е дялът на живеещите на свободен наем. Първата група от хора са младежи, които живеят в жилищата на родителите. Във втората група влизат хора, които са дошли от други населени места и са регистрирани по постоянен адрес от повече от пет години. Този процес ще се усилва в бъдеще, тъй като населението например в община Варна в резултат на механичен прирост продължава да нараства драстично. Жилищната криза ще продължи да се задълбочава.

Тъй като жилищните нужди сред населението определящо се като ромско или турско са най-високи, би могло да се потърсят вътрешни или международни източници на финансиране за изграждане на нови жилища на тези два етноса.

В бъдеще би могло част или повечето от новите общински жилища да бъдат маломерни. По този начин настанените в тях ще знаят, че това не е окончателно решение на проблемите им и сами ще търсят решение. В противен случай те никога няма да напуснат жилищата, които ги устройват напълно.

Препоръчва се да се помисли за регламентиране на максималната продължителност на срока за настаняване в общинско жилище и последващ срок без право на настаняване. Последните ще стимулират настанените да търсят решение на жилищните си проблеми.

4. АНАЛИЗ НА ГРУПИТЕ В РИСК В ОБЛАСТ ВАРНА

4.1. Фактори, които пораждаат риск за различни групи от населението.

4.1.1. Подходи за определяне на рисковите групи

Планирането на социалните услуги изисква задълбочен анализ на потребностите, на лицата и на групите от населението в област Варна, които са най-уязвими от социално изключване. Под група се има предвид съвкупност от индивиди, които притежават в една или друга степен определена характеристика. Не е задължително групата да има функционални характеристики-да се осъзнава, определя като група или да действа като такава. Това е важно и се държи предвид при разработването на

анализа на групите в риск, за да не се допусне автоматично залагане на функционални характеристики и очаквания към група, която е „създадена“ като такава.

Смисълът на социалните услуги е да предпазват хората от рискове (свързани с тяхната социална интеграция и функциониране) и да подпомагат реинтеграцията в случай на вече появили се рискове. Социалните услуги се отнасят до: индивиди, групи, общности. В случаите на общности и групи, социалните услуги са по-скоро за превенция, докато при индивидите услугите влизат в действие вече при появил се риск.

Социалните услуги се явяват заместители на редица нерешени обществени проблеми от сферата на образованието, здравеопазването, жилищната политика и пазара на труда. В резултат на това се стигаше до настаняване на деца в домове поради липса на битови и жилищни условия за семейството; настаняване на възрастни хора в домове поради затруднен достъп до здравни грижи. Гореизложеното очертава ясно необходимостта да се видят кои са факторите/обстоятелствата, които в област Варна създават рискове пред социалната интеграция на индивиди и групи и функциониране на общности.

Наложително се оказва изготвянето на оценка относно начина чрез който тези фактори да се отразят на индивидите и групите, като тези фактори се свържат помежду си, за да се осигури релевантен отговор на ключовите въпроси, които са както следва:

Как може да се противодейства на факторите/тяхното влияние преди появата на рискове?

Как може да се подпомогне реинтеграцията на индивида/групата и нормалното функциониране на общността?

Основните критерии за нормалното функциониране и социална интеграция са различни за различните общности и групи, в зависимост преди всичко от възрастта на индивида, и се изменят във времето и в различни социални общности.

За децата това са:

- Семейна среда
- Образование
- Здравно състояние
- Развитие
- Участие в социалната общност
- Приемлив стандарт на живот
- За хората в работоспособна възраст:
- Трудова заетост
- Жилище
- Здравословно състояние
- Участие в социалната общност
- Приемлив стандарт на живот
- За старите хора след работоспособна възраст:
- Жилище
- Участие в социална общност
- Приемлив стандарт на живот
- Здравословно състояние

При планирането на необходимостта от разкриване на социални услуги в област Варна бе установено, че е от изключителна важност да се

очертаят основните проблеми, които пораждаат рискове за различните групи, да се набележат адекватни мерки за решаването им и да се планират услуги по превенция, каквито към настоящия момент не се предоставят. Планирането на услуги от резидентен тип идва на последно място, без да се явяват като заместители при решаването на проблеми от друго естество.

Докладът е разработен въз основа на подадените статистически данни от териториалните работни групи от общините Аврен, Аксаково, Белослав, Бяла, Варна, Ветрино, Вълчи дол, Девня, Дългопол, Долни чифлик, Провадия и Суворово. Териториалните работни групи бяха сформирани на най-широк принцип с привличане на всички заинтересовани страни и включваха представители на общинските администрации, Дирекциите „Социално подпомагане“, Дирекциите „Бюро по труда“, НПО, образователната система, системата на здравеопазването, експерти и представители на гражданското общество, с цел събиране и обобщаване на статистически данни за групите в риск на територията на общините в област Варна. Паралелно със събиране на статистическата информация в някои общини беше проведено теренно изследване, бяха проведени групови дискусии и дълбочинни интервюта с представители на групите за идентифициране на рискове и потребности.

При първоначалния анализ на социално демографската и икономическа картина на област Варна се очертават някои типични рискове за лица в неравностойно положение: ниско образование, неравностойна позиция на пазара на труда, съчетана с липса на трудови навици, принадлежност към етнически общности в неравностойно положение, многодетство, трайна липса на собственост и доходи, противообществени прояви, рискове, засягащи децата и настанените в институции. На основата на тези характеристики се обособяват няколко рискови групи. Повечето от тях имат социално-икономически корени. Анализът не цели да направи пълна квалификация на рисковите групи, а да очертае някои приоритетни потребности от социална защита, както и необходимостта от развитието на конкретни социални услуги.

4.1.2. Определяне и характеристика на основните фактори, които пораждаат риск за различните групи от населението

Анализът стъпва на разбирането за риска като фактор/и, които препятстват социалната интеграция на индивиди и групи. Отправната точка в анализа на потребностите на заинтересованите страни е тяхното разбиране за нормален начин на живот. Рисковете са дефинирани според факторите, които препятстват индивида и групите за достигането му.

Фактори, свързани с доходите

Безработицата и нарушеният достъп до заетост е основният проблем за осигуряване на нормален стандарт на живот. Ограниченият брой работни места в област Варна, основно извън община и най-вече извън град Варна се дължат на 1) малкият брой предприятия, осигуряващи заетост и съответно липса на алтернативни работни места; 2) затваряне на предприятията в резултат от икономическата криза и/или намаляване на работното време; 3) загуба на работни места за заетите извън областта.

Проучванията показаха, че част от безработните не поддържат регистрацията си, ако няма базирани териториални структури на Агенцията

по заетостта и се налага да пътуват. Друг проблем е, че самите граждани не са и мотивирани да търсят услугите на ДБТ и след изтичане на периода на подпомагане, тъй като нямат доверие, че ще получат преквалификация, която би им помогнала при търсене на работа. Достъпът до заетост е най-силно ограничен за няколко специфични групи безработни: хора с основно и пониско образование; безработни младежи на възраст 18 – 29 години; хора в предпенсионна възраст; хора с увреждания в трудоспособна възраст; както и за хора от етническите малцинства.

Безработицата и ниските доходи в семействата рефлектират директно върху следните групи с ограничени ресурси за автономност, пряко зависими от своите близки:

- Деца, в многодетни семейства;
- Деца на самотни родители;
- Хора с увреждания – деца и възрастни;
- Майки с деца;
- Деца от ромски произход.

Служителите от социалното подпомагане изведоха като проблем и доходите на хората включени в различни програми за заетост и социално подпомагане. Тяхната група е значима, тъй като липсата на заетост в частната сфера в малките общини превръща държавните програми в един от основните източници на заетост.

По отношение на доходите на хората в пенсионна възраст всеобщо е мнението за затрудненията на хората в пенсионна възраст. Тук основният ресурс за помощ също е семейството и “градината”. Във връзка с размера на доходите на хората в пенсионна възраст могат да се изведат следните групи:

- Хора с минимални и близки до минималната пенсия;
- Самотни възрастни хора с ниски пенсии;
- Възрастни хора с безработни деца в домакинството.

Дефицит в средствата за издръжка. Затрудненията на родителите да осигурят добри битови условия на живот на децата си, да покриват разходите им за всекидневни нужди са сред причините за настаняване на деца в институции. Под причината “липса на родителски капацитет” често се крият битови проблеми и невъзможност на родителите да излязат от социалната изолация. Причините са комплексни и изискват различни интервенции.

Разговорите с хора с увреждания, които имат нужда от подкрепа във всекидневието си, изведоха като проблем поддържането на домакинството и на жилището. Здравословните им проблеми не позволяват намиране на работа, което усложнява и доходите им за издръжка. Заплатата на личен асистент като основен източник на доходи в случаите, когато член на семейството се грижи за близък с увреждане, затруднява покриването и на разходите за храна и режимни.

Бедността и ниските доходи влияят върху следните групи в риск:

- Деца, настанени в специализирана институция;
- Родители на деца, настанени в институция;
- Деца и родители от ромски произход;
- Самотни родители;
- Самотни възрастни хора с увреждания;
- Семейства с ниски доходи, живеещи в отдалечени райони;
- Деца с увреждания на самотни родители/ и в семейство с безработен родител;

- Семейства на хора с увреждания.

Образование

Образованието е фактор за социална интеграция и професионално развитие. Анализът на статическите данни и срещите със заинтересовани страни очертаха като значими групи в областта хората с основно и по-ниско образование, което е характерно за голяма част от селата, най-вече селата с групирани малцинствени групи в областта. Техният дял е значим и сред групата на безработните.

Образованието определя следните групи в риск:

Деца, нередовно посещаващи училище с фокус деца от ромски произход от семейства в неравностойно положение;

Младежи, напуснали рано училище и младежи с основно и по-ниско образование;

Възрастни с основно и по-ниско образование.

Структура на семейството

От съществено значение за формиране на рисковите групи по отношение на доходите са структурата и броят на членовете на семейството, както и разпределението на разходите между тях. Структурата на семейството е допълнителен фактор и поради факта, че повечето хора със социални проблеми разчитат на близките си, тъй като социалното подпомагане и услугите не решават поставените пред тях проблеми и не компенсират рисковете, пред които са изправени.

По отношение на структурата на семейството могат да се оформят следните групи:

Многодетни семейства;

Непълни семейства – родители, които сами отглеждат децата си, самотни хора с увреждания и самотни възрастни хора.

Увреждане или тежък здравословен проблем на член от семейството

Липсата на подходящи алтернативи за заетост за хора с увреждания поставя в неравностойно положение семействата им по отношение на източниците на доходи и покриване на нуждите. Ако състоянието на партньора/родителя изисква един от трудоспособните членове на семейството да полага грижи в ежедневието, това води до допълнително задълбочаване на проблемите, свързани с доходите.

В тази връзка се оформя групата на:

- Семейства, в чийто състав има човек с увреждане или с тежък здравословен проблем;
- Семейства с хора с увреждания, оставащи без доходи в периодите между сключване на договор по програма Личен асистент и техен близък;
- Семейства с безработен член, непълни семейства с родители в пенсионна възраст.

Затруднен достъп до здравни услуги

Проведените срещи с граждани и представители на администрацията очертаха проблеми при достъпа до здравни услуги в областта:

- многобройните отдалечени и разпръснати населени места в общините Аврен, Аксаково, Ветрино, Вълчи дол, Дългопол, Долни чифлик и Провадия;

- ограничените ресурси на Бърза медицинска помощ при обслужване на две или повече общини от един спешен медицински център;
- липса на квалифициран здравен персонал в малките общини и съсредоточаване на квалифициран здравен персонал в областния център;
- недостатъчно развита транспортна връзка между общинските центрове и селата, между селата и областния център.

Различни са проблемите, с които се сблъскват хората с увреждания: липса на здравни пътеки, които покриват разходите за лечение; ниски доходи и невъзможност за закупуване на лекарства и осигуряване на необходимото лечение; липса на транспорт до здравните заведения. По отношение на достъпа до здравни услуги най-многобройни в област Варна са следните групи в риск:

- Хора в пенсионна възраст, живеещи в отдалечени села;
- Хора с увреждания и с няколко хронични заболявания.

Изолираност на населеното място

Като характерен проблем може да се изведе отдалечеността на населеното място. Отдалечените села в общините Аврен, Аксаково, Ветрино, Вълчи дол, Дългопол, Долни чифлик и Провадия са населени в голяма степен със стари хора. Социалният патронаж не достига до повечето от селата в поради оскъпяването на услугата от гледна точка на общината. Селата са слабо населени, със затруднен достъп на бърза помощ, в много случаи невъзможност да се достигне до дома в зимния сезон, без редовна транспортна връзка с общинския център, в някои случаи и без телефонно покритие. В областта живеят физически изолирани стари хора. В голяма част от селата не са достъпни форми на социални услуги. Старите хора са изолирани и разчитат само на партньора си, най-близките съседи и семейството. Поради обезлюдеността на селата и заетостта на децата им в града, те често остават изолирани.

Изолираността на населеното място формира като група в риск:

- Старите хора в селата със специален фокус върху самотните стари хора, живеещи в отдалечени села;
- Семействата без /с ниски доходи.

В резултат от анализа на рисковите фактори обособихме няколко ключови рискови групи, които да бъдат обект на въздействието на Областната стратегия за развитие на социалните услуги. За да превъзмогне индивидът ситуацията на риск, често е необходима подкрепа и за семейството му. Така например превенцията на изоставянето на деца и реинтеграцията им в семейна среда често изисква подкрепа за семейството, за да излезе от кръга на бедност и/или за да се изгради родителски капацитет. При взаимопомощта като основен ресурс за подпомагане и семейството като мрежа за подкрепа често хората в риск поставят в неравностойно положение цялото домакинство/семейството. Подкрепата за човека в риск често трябва да обхваща и мерки, насочени към семейството му. Анализът на групите в риск очертава и съпътстващи групи, които се нуждаят от подкрепа:

Деца, отглеждани извън биологичното семейство

Деца, настанени в специализирани институции

Анализът на настанените в СИ деца обособява следните подгрупи, които изискват планиране на допълнителни мерки: деца, изоставени на ниво

родилен дом, деца, чиито родители живеят извън областта и/или са с неизвестно местонахождение и деца, настанени в СИ извън областта.

Свързани групи в риск: непълнолетни майки, непълнолетни и млади майки от ромски произход, рано отпаднали от системата на образование; многодетни семейства; непълни семейства, семейства/домакинства живеещи под прага на бедност;

Деца, отглеждани в приемни семейства и при близки и роднини.

Деца, настанени в интернатна форма на грижа.

Свързани групи в риск: семейства в бедност.

Деца, отглеждани в семейството:

Деца, с увреждания, отглеждани в семейна среда.

Свързани групи в риск: непълни и многодетни семейства.

Деца, отглеждани в семейства в риск – многодетни и непълни семейства, семейства от етнически общности в неравностойно положение, семейства в бедност, семейства с липса на жилище или в лоши жилищни условия, дисфункционални семейства.

Свързани групи в риск: безработни, хора с основно и по-ниско образование.

Деца, отпаднали и нередовно посещаващи училище

По данни на РИО на МОМН броят на отпадащите деца намалява през последните три години. Срещите със заинтересованите страни идентифицираха като проблем “невидимите” отсъствия и децата, нередовно посещаващи училище.

Свързани групи в риск: семейства от етнически общности в неравностойно положение, семейства в бедност, многодетни семейства.

Други деца в риск: деца, жертви на насилие, деца с проблемно поведение, деца, получили полицейска закрила.

Свързани групи в риск: непълни и дисфункционални семейства, многодетни семейства.

Възрастни с увреждания:

Възрастни с увреждания в семейна среда

Свързани групи в риск: непълни семейства на хора с увреждания, многодетни семейства с партньор с увреждане, семейства в бедност.

Възрастни с увреждания, настанени в специализирани институции.

Възрастни с увреждания, живеещи в отдалечени села.

Стари хора:

Стари хора, настанени в специализирани институции;

Самотни стари хора живеещи в отдалечени села.

Уязвими хора и общности в неравностойно положение:

Непълнолетни и млади родители и самотни майки;

Хора с основно и по-ниско образование – с фокус: младежи с основно образование и напуснали рано училище; възрастни с основно образование, представители на етнически общности в неравностойно положение.

Безработни: с фокус: младежи, възрастни над 55 години, хора с увреждания, хора с основно и по-ниско образование;

Етнически общности в неравностойно положение;

Семейства в бедност.

4.2. Характеристика на рисковите групи в област Варна

В резултат на анализа на рисковите фактори се обособяват редица

основни рискови групи и подгрупи, които да бъдат обект на въздействието на областната стратегия за развитие на социалните услуги. За да превъзмогне индивидът ситуацията на риск, често е необходима подкрепа и за семейството му. Анализът на основните групи в риск очертава и съпътстващи групи, които се нуждаят от подкрепа

Деца в риск

Деца настанени и отглеждани извън биологичните си семейства

Деца, настанени в институции

Броят на настанените деца в институции от областта е сравнително голям. Реализирането на съвременните политики по деинституционализация на този етап дава резултати, но има какво още да се желае.

Децата в институции се отглеждат групово. За тях са изготвени индивидуални планове за грижа и план за действие, но въпреки това голяма част от децата прекъсват контакта с родителите си, което в голяма степен пречатства реинтеграцията в биологичното семейство. Децата настанени в институции в повечето случаи имат неравномерно физическо и психическо развитие, което от своя страна пречатства евентуалното им осиновяване. Недостатъчно развитата приемна грижа също допринася за големия брой и дългия престой на децата в институции.

В област Варна към момента функционират 5 специализирани институции за деца-ДМСГД гр. Варна с капацитет 240 места за деца от 0 до 3 год. възраст, ДДЛРГ „Другарче” гр. Варна с капацитет 59 места за деца от 3 до 7 годишна възраст, ДДЛРГ „Княгиня Надежда” гр. Варна с капацитет 30 места за деца от 7 до 18 годишна възраст, а ако учат до завършване на средно образование, но не повече от 20 години, ДДЛРГ с. Бързица, общ. Провадия с капацитет 80 места за деца от 7 до 18 годишна възраст, а ако учат до завършване на средно образование, но не повече от 20 години, ДДУИ с. Рудник, общ. Долни Чифлик с капацитет 35 места. В процес на закриване е ДДЛРГ гр. Провадия. Към настоящият момент в него няма настанени деца. На територията на областта са разкрити и социални услуги резидентен тип като държавно делегирани дейности - ЦНСТ с.Кичево, общ. Аксаково с капацитет на услугата 15 места, Преходно жилище в с. Бързица, общ. Провадия с капацитет на услугата 14 места, Център за временно настаняване на безпризорни деца в гр. Варна с капацитет на услугата 15 места, Звено „Майка и бебе” в гр. Варна с капацитет на услугата 8 места, СУЩ в гр. Варна с капацитет 160 места, Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания в гр. Варна с капацитет 8 места, Център за настаняване от семеен тип за деца в риск в гр. Варна, с капацитет 8 места.

Към настоящият момент общият брой на децата настанени в 5-те специализирани институции на територията на областта е 331 деца, като по институции е както следва: ДМСГД гр. Варна-167, ДДЛРГ „Другарче” гр. Варна-39, ДДЛРГ „Княгиня Надежда” гр. Варна-26, ДДЛРГ с. Бързица, общ.Провадия-64, ДДУИ с. Рудник, общ. Долни чифлик-35

Има и случаи, при които деца от територията на област Варна са настанени в институции на териториите на други области.

Данни за деца изоставени на ниво родилен дом

Част от децата настанени в институции са оставени още на ниво родилен дом. Тенденцията е по-ярко изразена в общините Варна и Провадия, където се извършват ражданията за областта. Въпреки, че съществува изградена между институционална програма за превенция от изоставяне на

ниво родилен дом, дейността е ниско ефективна както поради късния етап на намеса, така и поради краткия период за работа на социалния работник. Липсват данни за нежелани бременности и намерения за изоставяне от общо практикуващите лични лекари. Информацията в социалните служби постъпва обикновено при постъпване за раждане, а в не редки случаи дори и след раждането. Очертаните пропуски могат да се компенсират и без организация/институция, натоварена изрично с превенция, като се ползват мрежови ресурси. Източници за информация за нежелана бременност са лични лекари, гинеколози, НПО, здравни медиатори, текущи проекти за здравна диагностика и профилактика, училището в случаите на непълнолетни майки и ранни бракове. На ниво училище могат да бъдат използвани различни методи, чрез които в учебно възпитателния процес и извън него чрез привличане на лекари и социални работници за реализиране на превантивна работа и заостряне на вниманието на учениците за рисковете при ранна бременност и изоставяне на децата. От друга страна е необходимо да се усъвършенства съвместната дейност и синхронизацията между родилните отделения и социалните служби. Специалистите занимаващи се с превенция и решаване на проблема извеждат следните общи препоръки:

- изграждане на емоционална връзка с детето и капацитет за грижа;
- подкрепа при намиране на жилище при необходимост;
- съдействие за изграждане на подкрепяща среда в семейството при нужда;
- подкрепа при намиране на доходи и /или продължаване на образованието;
- възможности за записване на детето на ясла или осигуряване на форми за почасова грижа;
- изграждане на действаща мрежа за подаване на информация за случаи на нежелани бременности с риск от изоставяне на деца (виж таблица 10).

От анализът на настаняванията на децата в ДМСГД гр. Варна могат да бъдат направени следните изводи и обобщения:

- най-рисков от гледна точка на изоставянето е периода от 0-6 месеца ;
- голяма част от децата в дома са настанени непосредствено след раждането, при което детето въобще не е било при родителите си;
- голяма част от децата със съгласие за осиновяване са със здравословни проблеми или с изоставане в развитието и престояват в дома до навършване на необходимата възраст за преместване в друга институция с малки шансове да бъдат осиновени;
- преобладаващата част от децата са от ромски произход;
- близо 40 % средно годишно от децата в дома са преведени от родилните отделения в областта (виж таблица 11);

В резултат на действията на социалните служби голяма част от децата настанени в ДМСГД в последните година, две имат необходимото съгласие за осиновяване, вписани са в съответните регистри и за тях са извършени преобладаващите осиновявания през последните години. Всички данни показват, че осиновяванията се реализират най-често за деца до

навършване на 1 година, в редки случаи до навършване на три, и като изключение след навършване на три годишна възраст. Това безусловно показва, че продължителното пребиваване на тези деца в дома носи отрицателни последици, не се приема добре от кандидат осиновителите, и изисква търсенето на допълнителен институционален механизъм за подпомагане работата за изграждане на връзка с биологичното семейство и реинтеграцията на детето. Частично решение за тези деца може да бъде и приемната грижа.

Анализът на настаняванията в ДДЛРГ през наблюдавания период показват следните тенденции:

- на лице е тенденция към намаляване броя на настаняванията;
- настанените деца са предимно от ромски произход, често от многодетни семейства или деца на самотни родители;
- от около 75% от децата не вписани в регистрите за осиновяване поддържат различна степен на връзка с родителите си или с разширеното семейство;
- непотърсените деца по отношение, на които не са предприети мерки от страна на родителите за промяна на мярката или за реинтеграция, се подават за вписване в регистрите за осиновяване без съгласието на родител;
- 115 деца от общия брой настанени в ДДЛРГ и ДМСГД на територията на областта са вписани в регионалния регистър за осиновяване
- ползването на подкрепящи социални услуги в общността от настанените в институциите деца оказва благоприятно влияние върху тяхното развитие и способства процеса на социализация и реинтеграция;
- около 80%-85% от децата настанени в институции имат семейство и са настанени поради невъзможност да бъдат отглеждани в семейна или близка до семейната среда (виж таблица 12,13,14,15 и 16) .

На територията на област Варна функционира един ДДМУИ в с. Рудник, общ. Долни чифлик. Капацитета на институцията е 35 места и към настоящият момент всички са заети. Видно от посочените данни в таблицата, настаняванията в институции за деца с увреждания намаляват.

След извършена оценка на състоянието от междуведомствен екип е препоръчано ДДМУИ да се реформира. Разработения в тази посока идеен проект включва предоставянето на услугите преходно жилище и дневен център за деца с увреждания. Най-актуалните изисквания на съвременната социална политика предвиждат закриване на институцията.

Въпреки, че в последните години материалната база и като цяло условията за живот в дома са значително подобрили, качеството на предлаганата услуга е на ниско ниво.

Към дома е разкрит и функционира Център за социална рехабилитация и интеграция с капацитет 35 потребители, реализиран по ОП „РЧР“.

Данните изнесени в трите последни таблици посочват, че децата в риск са преимуществено настанявани в институциите на територията на област Варна. Децата настанени в социални институции в друга област за анализирания период са малко на брой. Въпреки това при разработване на

мрежата от социални услуги трябва да се имат предвид като потенциални ползватели на съответните услуги.

През последната година се влагат доста усилия за разкриване на социални услуги от резидентен тип, които в някой от случаите се явяват алтернатива на настаняването в институция, а в други оказват помощ при реинтеграция на настанените в институции деца.

В институциите в област Варна, броят на децата и местата, от където са настанени са както следва:

ДДЛРГ „Другарче” гр. Варна
общ брой настанени деца- 39
брой деца от община Варна-31
брой деца от общините в област Варна - 4
брой деца от други области - 4

ДДЛРГ „Княгиня Надежда” гр. Варна
общ брой настанени деца-26
брой деца от община Варна-19
брой деца от общините в област Варна-6
брой деца от други области-1

ДДЛРГ с. Бързица, общ. Провадия
общ брой настанени деца-64
брой деца от община Провадия-16
брой деца от общините в област Варна-40
брой деца от други области-8

ДДМУИ с. Рудник, общ. Долни чифлик
общ брой настанени деца- 35
брой деца от община Долни чифлик- 2
брой деца от общините в област Варна – 30 /15 момчета и 15 момичета/
брой деца от други области - 3

ДМСГД гр. Варна
общ брой настанени деца-167
брой деца от община Варна-87
брой деца от общините в област Варна-62
брой деца от други области-14

Деца, настанени при близки и роднини

Броя на децата настанени при близки и роднини за областта е висок и продължава да се увеличава. В тази група попадат разнообразна група деца от семейства на родители без родителски капацитет, самотни родители, многодетни семейства, деца на родители напуснали страната и деца на родители със здравословни и психически проблеми. Положителната страна на тази форма на отглеждане на деца в риск е, че тя способства извеждане на деца настанени в институции и реинтеграцията им в разширените семейства. Негативен отпечатък върху процеса е натиска върху социалните служби за формално предприемане на мярката, с цел финансово облагодетелстване с

предвидените от законодателството форми на подпомагане за този вид грижа. Така или иначе настаняването при близки и роднини в по-голямата си част е основен механизъм за превенция за институционализация, както и попадането на голям брой деца във всички потенциални рискове (виж таблица 17 и 18).

Деца, настанени в приемни семейства

Доброволната и професионална приемна грижа е относително съвременна, но вече популярна услуга за деца попаднали в риск. Като цяло законодателната рамка и усилията на социалните служби са насочени в правилна посока за увеличаване броя на приемните семейства и респективно на настанените в тях деца. Услугата приемна грижа е ефективен механизъм както в посока на деинституционализация и реинтеграция на децата в биологичните им семейства, така и на временна мярка за деца попаднали в риск, ненастанени в специализирани институции (виж таблица 19 и 20).

Деца с увреждания

Децата с увреждания са разнообразна и сложна целева група, тъй като обединява деца с физически, умствени, комбинирани, психически и сензорни увреждания. Тези деца имат трайни, понякога и необратими значително ограничени функционални възможности, в следствие на заболяване или друго увреждане, което нарушава нормалното им развитие.

Основни проблеми на тази целева група деца и техните семейства са липсата на емоционална подкрепа и превантивна работа. Липсата на услуги за семейства води до напускане на работа от родителите, в следствие на което се понижава жизнения стандарт на семейството, бедност и изолация. Родителите нямат нужната подготовка за да осигурят подходящо преподаване на жизнени умения и навици на децата, в следствие на което се намалява възможността за социална интеграция на детето в обществото (виж таблица 21).

В последно време увеличаването на броя на деца в тази рискова група значително се задълбочава освен от „стандартните” непредизвикани и генетично предопределени проблеми, така и от лошият начин на живот, липса на хигиена и много нисък здравен и образователен статус на големи групи предимно на лица от ромски произход.

Деца с противообществени прояви и девиантно поведение

В последно време броя на децата в тази група се увеличава. Тук се включват скитничество, алкохолизъм, проституция, наркомании и други зависимости, бягство от училище и от дома. Основните извършени престъпления и противообществени прояви са кражбите и грабежите, като характерна особеност за тях е груповото изпълнение. Увеличава се броя и на тежките престъпления извършени от деца.

Основните фактори за извършване на противообществени прояви от деца са: занижен родителски контрол и липса на здрава семейна среда, слаба връзка родител-дете; психо-травмиращи семейни взаимоотношения; неблагоприятна приятелска среда; микросоциална и педагогическа занемареност; деформация в ценностната система (виж таблица 22)

Деца, отпаднали и с риск от отпадане от училище

При съвременната политика в образователната система се наблюдава от една страна силен стремеж за прибиране и задържане на децата в училище, а от друга изнасяне на прекалено оптимистични и може би не достатъчно достоверни данни за деца необхванати, отпаднали или заплашени от отпадане от училище. Предвид факта за увеличаващата се неграмотност и разрастващия се брой на лица с нисък образователен статус, които са „основен ресурс” на почти всички останали рискови групи проблема с тази рискова група става все по-сериозен. Необходима е силна синхронизация на усилията на всички ангажирани страни за решаване на проблема и сериозни превантивни мерки (виж таблица 23 и 24).

Деца със специални образователни потребности

Това е една относително ограничен брой рискова група, в сравнение с останалите. Проблемите се решават с различни подходи и методи чрез осигуряване на ресурсни учители, работа с педагогически съветници, включване в различни програми и проекти и обучение и възпитание в помощни училища. Необходимо е стремеж към възможен най-пълнен обхват на прилагането на различните мерки, с цел превенция от попадането на тези деца в други рискови групи (виж таблица 25 и 26).

Деца на непълнолетни родители, бременни и майки под 18 години

Тази рискова група напоследък попадна под особен фокус на обществото. Тя е характерна предимно за ромската етническа общност и обикновено се обяснява със специфичните етносни характеристики и традиции. Всъщност тя е по-скоро проблем на ниския образователен и здравен статус и най-вече на липсата на адекватно полово образование и семейно планиране. Необходими са комплекс от мерки прилагани в синхрон от образователната и здравна система, както и от страна на всички органи и институции имащи отношение към този проблем. На този етап стремежа е по-скоро към регистрация на много на брой такива случаи, без прилагане на конкретни реални мерки за решаването му (виж таблица 27).

Деца в многодетни и социално слаби семейства

Децата в многодетните и социално слаби семейства са в състояние на риск от попадане на всички видове рискове групи. Основно те не посещават редовно или отпадат от училище, не ползват услугите на здравната система и често попадат в зависимост на всякакви отрицателни фактори. Най-често децата от социално слабите и многодетните семейства са тези, които попадат в институции, извършват кражби, упражняват насилие, просят или проституират (виж таблица 28).

Деца на самотни родители

Децата отглеждани от един родител често попадат в депресия, социална изолация, заплашени са от отпадане от училище и под влияние на различни негативни фактори в обществото. Не рядко на тях им липсва достатъчна родителска грижа и възпитание и най-вече контрол, което в много случаи води до негативни последствия. Не са редки случаите, в които такива деца самостоятелно или принудително скитат, крадат или проституират. Характерна е и ранна трудова заетост и отпадане от образователната система,

което също води до негативни последици. Най-общо занижения родителски контрол или въобще липсата или невъзможността за осъществяване на такъв в не малка част от децата отглеждани от един родител, по един или друг начин поставя тези деца в почти целия спектър на рискове (виж таблица 29).

Деца жертва на насилие и трафик

Това отново е рисковата група, която фокусира вниманието и ангажимента на обществото към себе си. До скоро темата за насилието и трафика на деца беше тема табу в обществото и броя на регистрираните случаи и установените факти е незначителен. Обществото е ангажирано с все повече категорични данни за насилие на деца в училище, на улицата и в семейството. Много деца стават жертви на свои връстници или ученици в по-горните класове. Случаите на насилие над деца в семейството също зачестяват и те се превръщат в характерен белег за голяма част от семействата пред развод. Липсата на достатъчно финансови средства за издръжка на семействата също се явяват фактор отключващ насилие над децата в семейството. От друга страна съвсем не са редки случаите на физически и психическо насилие в семейства със сериозни финансови възможности и висок образователен статус и обществено положение на родителите. Те се характеризират със силно занижен контрол, напълно нарушена семейна среда и психо-климат, а в някои случаи и с болни амбиции от страна на родителите. Насилието като акт може да бъде разглеждано в различни и множество направления. В никакъв случай не бива да се ограничаваме единствено и само в най-разпространената му форма – физическо (виж таблица 30,31 и 32).

Деца живеещи на улицата /просещи, проституиращи и скитащи/

Скитащите, просещите, проституиращите и децата на улицата са характерни особено за големите, предимно областни градове. Основен източник за деца попадащи в тази рисковата група обаче са силно изразените вътрешно емиграционни процеси предимно в ромската общност, за които населените места с много хора стават притегателен център. От друга страна не са редки случаите и на „организиран“ от страна на възрастен или родител на подобни прояви. Това е най-лошата и изкривена проява на криминогенните фактори като по този начин тези деца стават потенциални участници в криминалния живот. Предприемането на мерки за деца от тази рисковата група е новост за обществото и предлаганите специфични социални услуги на този етап е недостатъчно. Необходимо е предприемането на комплекс от превантивни мерки на всички органи и институции за предотвратяването на разширяването на тази рисковата група.

Деца със зависимости

Попадането в различни зависимости за съжаление е характерен белег за съвременното общество. Той не остава в страни и най-уязвимата и най-податлива част от обществото-децата. Не случайно те са обект на влияние от страна на пласъорите на наркотици и други упойващи вещества, дейността на секти и псевдо религиозни учения, както и влияния с всякакъв вид негативни последици. На този етап обществото в не малка част и семейство остава пасивно по отношение на превантивните мерки и действия за предотвратяването им. Нещо повече, в голяма степен всички ние се

превръщаме в пасивни наблюдатели в изпадане на деца в различни зависимости, дори и по-безобидните като например компютърна зависимост. Попадането под всякакъв вид зависимости играят трайна отрицателна роля върху психическото развитие на децата и изграждането им като зрели личности и е благодатна почва за попадане във всички други рискови групи. Най-често попадането на зависимости се корени в лоша семейна и приятелска среда, не рядко и с изкривено убеждение за решаване на определени проблеми. Освен най-тежките зависимости при наркоманиите, все по-обезпокоителен е факта на употреба и злоупотреба на деца с алкохол във все по-ранна възраст. Забелязва се пряка връзка на вижданията на много деца за развлечения и почивка, както и групови и лидерски изяви със засилена употреба на алкохол. Всяка силна обвързаност и изпадане в зависимост в най-ранните етапи от развитието на детето, която води до неправилното му развитие, следва да бъде обект на специално внимание от страна на семейството, училището и цялото общество (виж таблица 33).

Възрастни/пълнолетни в риск

Възрастни лица настанени в специализирани институции

Специализираните институции за възрастни, респективно хората настанени в тях са характерна и твърде голяма група за България. Редица негативни фактори в миналото, част от които са на лице и днес са способствали за това. От една страна хората потенциални ползватели на тези услуги за съжаление са невелика част от обществото, но от друга редица социални, икономически, битови и други негативни обществени нагласи са способствали за драстично увеличение на броя на институциите и на настанените в тях лица. Дълги години по време на тоталитаризма държавата е negliжирала и криела реалните размери на това явление, като е разкривала институции в отдалечени малки населени места, където настанените лица попадат в тотална изолация и след дълъг престой възможностите им за ресоциализация са сведени до минимум. От началото на демокрацията до днес, други предимно икономически фактори също водят до поддържане на висок брой лица настанени в специализираните институции.

Рисковата група като цяло се характеризира със сравнително тежки физически, психически, сензорни и умствени увреждания, а за домовете за стари хора-възрастни лица, които трудно се самообслужват. Почти във всички случаи семействата на тези лица са в невъзможност или проявяват нежелание за полагане на грижи за своите близки. Липсата на достатъчно услуги в общността, както и ограничения в нередки случаи достъп до адекватно здравно обслужване също способстват процеса. Самите институции в нередки случаи не предоставят качествена услуга и се ограничават със задоволяване на елементарните жизнени потребности на настанените. Като изключение можем да посочим някои домове за стари хора, както и институциите разкрити или предоставени за управление на НПО появили се напоследък. Попадайки в тази среда проблемите на настанените в общия случай се задълбочават, поради което заедно с дългия престой случаите на реинтеграция са изключения, а за повечето институции е характерна твърде висока смъртност.

Предвид различните причини довели до настаняване на даденото лице в институция и специфичните му потребности за задоволяване, са обособили създаването и разкриването на институции за възрастни с

различен профил. Основните видове институции за възрастни на територията на област Варна са ДВФУ, ДВХУИ и ДСХ (виж таблица 34,35 и 36).

- Лица с увреждания, настанени в институции
- Лица с психични заболявания, настанени в институции
- Стари хора, настанени в институции

Възрастни лица с увреждания

Хората с различни видове увреждания са неделима част от обществото. В резултат на редица обективни фактори, генетична обремененост, трудови и битови злополуки, катастрофи, бедствия и други, броят на тези хора е относително голям. За съжаление във времето и най-вече напоследък фактори от субективно естество допълнително способстват увеличаването на броят им: недостатъчно добро и ограничено здравно обслужване; икономически причини водещи до лоши битови условия и начин на живот; ограничени или липсващи социални услуги в общността; невъзможност на близките и роднините да полагат адекватни грижи; живот в изолирани отдалечени населени места и други. В резултат на всичко това хората с влошено здравословно състояние често стават хора с увреждания. Така не малка част от хората с увреждания, особено самотните водят изключително тежко и трудно съществуване (виж таблица 42,43,44,45 и 46) .

Самотно живеещи стари хора

Това е характерна и значително увеличаваща се рискова група в резултат на редица икономически, социално-демографски и миграционни процеси. Населението в активна трудоспособна възраст се оттегля от малките населени места в посока на общинските и предимно областни центрове. Друг фактор е и липсата на структури на образователната и здравната система в малките населени места, които да задоволяват нуждите на младите семейства. Лошата инфраструктура и ограничения транспорт също допринасят за задълбочаване на проблема. По този начин малките населени места, особено селата се обезлюдяват, което от своя страна допълнително способства задълбочаването на всички изредени по-горе проблеми. Така в малките населени места, предимно в селата остават много на брой самотни хора и възрастни семейства. С времето в повечето случаи посещенията от близки и роднини се разреждат, битовите и домакински условия силно се влошават, а с напредване на възрастта специфичните нужди на тези хора се увеличават. Така те попадат в силна изолация и не рядко водят живот на прага на оцеляването. Ниските пенсии и липсата на допълнителни доходи остро задълбочава проблема. Като правило тези хора почти не ползват или имат силно ограничен достъп до здравни услуги. Попаднали в това състояние самотните възрастни хора са основа част от хората, които са настанявани в институции или попадат в групата на хората с увреждания (виж таблица 47,48,49 и 50).

Специфични общности и групи в неравностойно положение Безработни

В последните години броя на безработните лица в зависимост от икономическо социалната обстановка варират в доста широки граници. В резултат на световната икономическа криза, която не отмина и нашата

страна, броят на безработните лица към днешна дата е относително висок. Групата се състои предимно от лица с ниско или никакво образование, както и липсата на квалификация и трайно изградени трудови навици. Характерно за нея е периодичната временна работа като ниско квалифицирана работна ръка, предимно в сивия икономически сектор. Броят на трайно безработните над една и над три години е относително голям. Групата се попълва и от лица със специфични трудови знания и умения, както и от хора в пред пенсионна възраст, които са силно изолирани от пазара на труда и възможностите им за трудова реализация са сведени до минимум. Като правило тези характерни групи не поддържат регистрация в Д"БТ", не ползват посреднически услуги и по този начин не са регистрирани като активно търсещи работа. Трябва да се отбележи, че в групата напоследък се наблюдават обезпокоителни тенденции за попълване от млади хора 18-25 годишни, както и на висококвалифицирани лица.

Трайно безработните лица относително бързо попадат в състояние на бедност, лоши битови условия, с ограничен достъп до здравни услуги. По този начин те са поставени в силна социална изолация и в не редки случаи изпадат в депресивни състояния, проявяват склонност за криминални прояви, включване в групова престъпност и всякакъв вид асоциални прояви. Като правило повечето от тях се чувстват изолирани и пренебрегнати от обществото и с времето натрупват озлобление и ярост, което ги прави тотално асоциални личности. В много случаи безработните лица задлъжняват финансово на кредитни институции и на други лица като по този начин стават зависими или попадат под ударите на закона.

Безработните лица са голяма група със специфични характеристики и се нуждаят от широк набор от мерки и действия за разрешаване на проблемите им. Много често не малка част от тях, въпреки че се реализират на пазара на труда продължават да носят редица деформации, които ги правят потенциално попадащи в други рискове (виж таблица 51 и 52).

- Лица / семейства в неравностойно положение
- Лица без и с ниска образователна степен

Лицата без или с ниска образователна степен са рискова група, която прелива във всички други рискове. Тя е характерна предимно за изолираните ромски общности, основно в малките населени места. Тези лица са като правило изолирани от пазара на труда, не са здравно осигурени и имат изключително ниски доходи. Лицата от тази рискова група са силно социално изолирани и практически имат нужда от помощ във всички аспекти от живота си (виж таблица 53).

Лица получаващи месечни социални помощи

Групата на лицата получаващи месечни социални помощи също е характерна с множество рискове. Трайното състояние на подпомагане от страна на държавата води до ред отрицателни въздействия като ниски доходи, не задоволяване на основни жизнени потребности, изолация от пазара на труда, влошаване на здравния статус. По този начин трайно подпомаганите лица са под влияние на всички възможни рискове в обществото. Групата се характеризира от лица предимно в трудоспособна възраст, с ниска или без квалификация и образование, от многодетни семейства и предимно населяващи малки населени места. Те са основната

група, която захранва с работна ръка сивия икономически сектор и са склонни на всякакъв тип нелегална и незаконна заетост. Дългото подпомагане прави тези лица и семействата им почти изцяло и трайно зависещи от системата на социално подпомагане. Като един от най-отрицателните белези може да се отбележи склонността към много на брой безразборни раждания, като начин за осигуряване на средства от подпомагане (виж таблица 54 и 55).

Сами родители отглеждащи дете/деца

Характерна специфична и относително малобройна група, в която попадат в риск само част от случаите. Те са характерни с ниски доходи или липса на заетост, невъзможност или negliжиране на отглеждане на детето, липса на близки и роднини, които да окажат помощ и в не редки случаи безразборни връзки с други лица. В много случаи самотните родители изживяват тежко загубата на семейството и попадат в различни депресивни състояния и апатия към заобикалящата ги среда. Предвид самостоятелното отглеждане на децата от тези родители, често изпадат в невъзможност за съвместяване на трудовите си и родителски задължения и не могат да организират правилно ежедневието си. От там изпадат в неудовлетворение от самите себе си по отношение на родителските си качества и на трудовата си кариера, както и често поставят децата си в риск (виж таблица 56).

Многодетни семейства

Многодетните семейства са характерни предимно за ромската общност. Това са семейства с много нисък или въобще без образователен статус, с ниска здравна и полова култура, ограничени интелектуални и социални качества. В много случаи жените от семействата започват с почти ежегодно бременности и раждания обикновено в непълнолетна възраст. Голяма част от тях живеят съвместно с родители и близки при крайно неподходящи почти мизерни битови условия без основни уреди за задоволяване на домакинските потребности и в много случаи обитавайки едно единствено помещение от къща, която не е тяхна собственост. Мъжете от тези семейства като правило нямат постоянна трудова заетост и имат изключително ниски доходи предимно от надничарски дейности по домове на близки и познати. Основният източник на доходи за тези семейства са помощите предвидени в ЗСПД и ЗСП. На пръв поглед те получават сравнително големи суми от порядъка на 300 до 600 лева, които за нуждите на 8-10 членно семейство са крайно недостатъчни. В голям брой от тези случаи жилищата нямат постоянно течаща вода и електричество. Като правило по-голяма част от децата от такива семейства, не рядко всички, не са записани, не посещават или са отпаднали от училище. Всичко това прави многодетните семейства крайно уязвими от всички други видове рискове и много често те попадат в тях. Обезпокоителен е и факта, че в преобладаващия брой случаи в многодетните семейства има дете с увреждания. Тези многодетни семейства се нуждаят на първо място от решение на икономическите проблеми и жилищните си проблеми като база за стартиране решаването на комплексните им нужди (виж таблица 57).

Лица в остра жилищна нужда и лица живеещи на улицата

Групата се характеризира с два съществено разнородни сегмента. От

една страна са членовете на многолюдни фамилии предимно от ромската общност във всички видове населени места. За тях са характерни миграционни процеси, скитане и самонастаняване в чужди имоти. От друга страна са единични случаи, предимно в общинските и най-вече в областните центрове, на лица, които по различни причини са останали без жилище. В някой от случаите те също се самонастаняват в чужди имоти, в други изцяло се оставят в ръцете на местните власти и социалните служби. Като основен механизъм за решаване проблема и на двете групи е общинския жилищен фонд за предоставяне на крайно нуждаещи се. Този механизъм е все по-ограничен, тъй като от една страна след известно ползване лицата са принудени да напуснат предоставените им жилища, от друга те не ги стопанисват и са принудително извеждани, а от трета общините разпродават общинския жилищен фонд и възможностите за тази услуга драстично намаляват. В тази група много често попадат деца навършили пълнолетие и напуснали институции за деца. В много случаи лицата от тази рискова група, особено самотните са силно застрашени от настаняване в институция (виж таблица 58).

Лица жертва на насилие и трафик

Данни за формирането и увеличаването на тази рискова група все често попадат във фокуса на обществото. И в двата случая жертви на насилие и трафик най-вече са жените. Жените са жертва на насилие в и извън семейството. За съжаление първите случаи са сравнително малобройни, докато много проучвания и анонимни данни сочат, че насилието на жени в семействата е широко разпространено. В не малка част от семействата битуват стари архаични патриархални порядки, за които побоя и ежедневието е естествена част от ежедневието. Жертвите на трафик отново са в преобладаващата си част жени, като в по-голямата си част от тях са свързани с насилствена проституция. Зачестяват данните за добре изградени и отлично функциониращи канали за „износ“ на жива плът в страните от западна Европа и арабския свят. Не случайно статистическите данни за организирана проституция в западните страни сочат относително голям брой български жени. Положителните посоки са изграждане на законодателство за защита на хората подложени на насилие и трафик, увеличаване на броя на сигналите и разкритите в тази връзка случаи от страна на органите на реда и правосъдието.

Етнически общности в неравностойно положение

За област Варна са характерни трите основни етнически общности-българска, ромска и турска. Най-многобройна е българската етническа общност, като при нея съществува риск главно за хората с увреждания и самотно живеещите възрастни, особено в малките отдалечени населени места.

Най-голямата уязвима етническа общност в областта е ромската. Струпване и изолация на ромски общности се наблюдават в множество села в голяма част от общините в областта. Най-голям е броят на лицата живеещи в обособени ромски общности в:

- община Варна-град Варна, село Каменар;
- община Провадия-град Провадия, селата Бозвелийско, Градинарово, Блъсково, Снежина, Житница;
- община Аврен-селата Синдел и Дъбравино

община Долни чифлик-град Долни чифлик, селата Гроздево, Старо Оряхово, Детелина и Горен чифлик

община Вълчи дол-селата Бояна, Михалич и Радан войвода

община Аксаково-селата Игнатиево и Слънчево

община Дългопол-град Дългопол, селата Величково и Камен дял

община Бяла-село Дюлино

В тези населени места или са изградени обособени изолирани ромски квартали или са съставени изцяло от представители на ромската общност. В тях са налице разнообразни рискови фактори подкрепящи бедността-слабо владеене на български език, ниско или липсващо образование и квалификация, нередовно посещаване и ранно отпадане от училище, трайна безработица и липса на трудови навици и умения, ограничени възможности за реализация на пазара на труда, лоши битови условия и липса на достъп до образователни, здравни и социални услуги. Обособеното гето само по себе си е източник и инициатор на трудности и рискови фактори. Характеризира се с най-голям брой многодетни семейства, непълнолетни майки, лица на продължително социално подпомагане, деца настанени в институции. По този начин гетото и самата общност акумулира широк спектър от икономически, образователни, етнически и други рискови фактори, които оказват силно отрицателно влияние, най-вече когато лицата и семействата живеят в рамките на собствената компактна малцинствена група. За тази група семейства в неравностойно положение съществува най-голям риск за циклично повтаряне и задълбочаване на изградените модели на социална изолация. Като базова и основна мярка за решаването на съвкупността от проблеми е решаването на проблемите с бедността и ниските доходи, която следва да бъде продължена и подкрепена с комплексна интервенция за решаването на множеството проблеми. Основните направления и дейности са:

- преодоляване на неграмотността и ранното отпадане от училище; посещаване на предучилищно възпитание и ранно усвояване на български език; ограмотяване и професионална квалификация на младежите отпаднали от училище или с по-ниско от основното образование;
- включване в програми за временна заетост, квалификационни курсове и други местни дейности с цел изграждане или възстановяване на трудови навици и създаване на реална възможност за реализация на пазара на труда;
- целенасочена работа с младите семейства и предимно майките за изграждане на родителски капацитет и създаване на здрави семейства;
- осигуряване на реален достъп до всички нива на образователната система;
- осигуряване на реален достъп до здравно обслужване и мотивация за адекватното му използване;
- директна работа в общността за подкрепа на семействата в неравностойно положение за подпомагане на родителите при реинтеграция на децата настанени в институции, както и превенция на изоставянето;

Изграждане на работещи механизми на междусекторно партньорство на ангажираните органи и институции за използване на техните ресурси в

подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация.

В областта се наблюдава и тенденция към обособяване на турски малцинствени общности и заселване на села с преобладаващо турско население, както следва:

община Провадия- селата Славейково, Черноок;

община Долни чифлик-село Булаир;

община Вълчи дол-селата Войводино, Страхил, Звънец и Изворник;

община Дългопол-град Дългопол, селата Лопушна, Поляци и Медовец;

община Суворо-село Драндар;

община Ветрино-село Белоградец;

община Бяла-селата Попович и Господиново

Склонността към самоизолация на турските общности поради по-високата заетост, относително по-високия образователен ценз и по-добрите доходи обикновено не е свързана с голям комплекс от влияние на рискови фактори. Въпреки това общността сама по себе си поражда проблеми самоизолация и вглъбяване вътре в себе си, както и поява на отрицателно настроение спрямо обществото като цяло. За тази общност също са необходими мерки за преодоляване слабото владение на български език, нередкото отпадане от образователната система, недостатъчния достъп до квалифицирана медицинска помощ и съвместни институционални мерки за преодоляване на изолацията.

5. Оценка на социалните услуги в област Варна

Разбирането за социалните услуги е определено нормативно в Закона за социалното подпомагане, където те се разглеждат като дейности, които се основават на социална работа и са насочени към помощ на подпомаганите лица за осъществяване на ежедневните дейности и социално включване. В Допълнителните разпоредби към същия закон, определението е представено, като “дейности, които подпомагат и разширяват възможностите на лицата да водят самостоятелен начин на живот”. С нормативните актове се определят видовете социалните услуги, кой ги извършва, кой и как ги разкрива и закрива.

Съгласно Закона за социално подпомагане социалните услуги могат да бъдат извършвани от държавата, общините, от физически лица, регистрирани по Търговския закон и юридически лица.

Социално включване е този процес, който дава възможност на трайно изключени от обществото групи да получават възможност за участие в живота на общността, която разпознават като своя, а участието им се основава на личен избор и независимост във вземането на решения за собствения им живот.

Съществуват и един друг вид услуги – тия предоставени на терен, осъществявани в естествената социална среда на потребителя, наречени амбулантни услуги.

Преходни услуги са форма на социални услуги, при които хората за определен период от време придобият знания и умения за самостоятелен живот, подпомагащи тяхната социализация и интеграция. Този вид услуги включват различни краткосрочни форми на наблюдавани жилища и други социални услуги в общността, насочени към лица с психични проблеми,

правонарушители, изтърпели наказание „лишаване” от свобода, наркотично зависими, бездомни и други целеви групи.

Услуги, които са делегирана държавна дейност

В Закона за социално подпомагане и в Правилника за неговото прилагане не е налице изрично разделение на социалните услуги с оглед на тяхното финансиране. Но такова разделение се прави на ниво Министерски съвет ежегодно, като всяка година той приема решение, с което се определят делегираните от държавата дейности (финансирани със средства от републиканския бюджет) и услугите, които са местна дейност

Алтернативни услуги. Това са услуги, които не попадат в списъка по чл. 36, ал. 2 от Правилника за прилагане на закона за социално подпомагане, независимо дали са в общността, а са разкрити по реда на чл. 36, ал. 5 от Правилника.

5.1. Община Аврен

На този етап социалните услуги в община Аврен се свеждат само до предоставяне на услуги в общността:

Домашен социален патронаж

Лични асистенти по Национална програма „Асистенти на хора с увреждания”

Наложително е разширяването на мрежата от социални услуги в общината, и създаване на мрежа от услуги в общността за подкрепа на уязвимите семейства и децата за предоставяне на добра грижа за децата; социална интеграция на семейството и децата и индивидуално развитие; за подкрепа на социалното включване на лицата с увреждания; осигуряване условия за спокоен и достоен живот на старите хора.

По отношение на специализирани институции броят на децата от общината, настанени в специализирани институции е твърде малък. Въпреки това е необходимо да се планират нови социални услуги от резидентен тип със среда, близка до семейната, както за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, така и за възрастни хора с увреждания и стари хора.

5.2. Община Аксаково

На територията на Община Аксаково социалните услуги, които се предоставят са:

специализирани институции за социално слаби деца и възрастни;

център за настаняване от семеен тип – село Кичево.

Като делегирана от държавата дейност Центърът за настаняване от семеен тип – Кичево работи от м. януари 2010г. с капацитет 15 деца. Услугата е предоставена от Община Аксаково, като изпълнител по договор е СА „Св. Андрей”. Настанени са деца от 3 до 15 г. възраст от силно уязвими групи в общността (с ромски и български произход) от социално слаби и трайно безработни семейства, които имат нужда от подкрепа.

Предлагани социални услуги в общността за деца и възрастни са:

Домашен социален патронаж - общинска дейност, която съществува от 1987г. Към момента работи с капацитет 150 обслужвани лица. Тази форма на социална услуга е все по-предпочитана от целевата група, за която е предназначена.

Клубове на пенсионера и инвалида. На територията на Община

Аксаково има 11 клуба на пенсионера и инвалида, както следва: в гр. Аксаково – 2 бр., с. Игнатиево – 2 бр., с. Любен Каравелово – 1 бр., с. Припек – 1 бр., с. Водица – 1 бр., с. Ботево – 1 бр., с. Долище – 1 бр., с. Климентово – 1 бр., с. Зорница – 1 бр.

Социални услуги, предоставяни от частни лица и НПО

Хоспис „АСКЛЕПИЙ” – с. Водица. Хоспис Асклепий е лечебно заведение с предмет на дейност - продължително медицинско наблюдение, поддържащо лечение, предписано от лекар и специфични грижи за лица с хронични инвалидизиращи заболявания и медико-социални проблеми. Работи с капацитет 31 места.

Дом за стари хора – с. Долище. Услугата се предлага за самотно живеещи стари хора, които нямат сериозни здравословни проблеми и се обслужват сами. Осигуряват им се лични и социални контакти, храна. В таксата се включват всички грижи за здравето и хигиената на обитателите, отоплението през зимата, както и 5-кратно ядене всеки ден.

5.3. Община Белослав

На територията на Община Белослав към настоящия момент се предоставят следните услуги в общността:

Домашен социален патронаж (доставка на готова храна на социално слаби лица) с капацитет 50 места.

Пенсионерски клубове (три клуба в Белослав и три клуба в съставните села) с общ капацитет 300 места.

Млечна кухня с капацитет 250 деца.

Към Дирекция “Социално подпомагане”, гр. Белослав се предоставят следните услуги:

Личен асистент – 7 души, програмата е финансирана по ОП “Развитие на човешките ресурси”;

Асистенти за хора с увреждания - 3 души .

Към момента специализирани институции в Община Белослав няма.

5.4. Община Варна

На територията на община Варна са развити както услуги, предоставяни в институции, така и в общността.

Услуги за деца:

Специализирани институции, които предоставят социални услуги по отглеждане и възпитание на деца са Дом за деца, лишени от родителска грижа “Другарче” (за деца от 3 до 7 години, капацитет 59 места) и Дом за деца лишени от родителска грижа „Княгиня Надежда” (за деца от 7 до 18 години, капацитет 30 места).

Общият брой на децата в специализираните институции на територията на община Варна през 2006г. е 265 деца, през 2007 – 273 деца, през 2008г. – 234 деца и в края на първото полугодие на 2009г. – 261 деца, 2010г. – 234.

	Брой деца 2006 г.	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.
ДМСГД	178	190	150	170	170
ДДЛРГ „Другарче”	59	58	56	59	38
ДДЛРГ „Кн. Надежда”	28	25	28	32	26
общо	265	273	234	261	234

Проследявайки данните от последните три години може да се каже, че се утвърждава тенденция към намаляване броя на децата в специализирани институции, но въпреки това техният брой е все още голям.

От 01.03.2007г. към Община Варна в резултат на децентрализация на социалните услуги за деца преминаха ДДЛРГ „Княгиня Надежда” с капацитет 30 места за деца от 7 до 18 и ДДЛРГ „Другарче” с капацитет 59 места за деца от 3 до 7 години.

Към момента са разкрити:

Център за временно настаняване на безпризорни деца - капацитет 15 места. В него се предоставят услуги като: подслон, храна, дрехи, здравно обслужване за деца в риск; пряка работа с деца и младежи за тяхната интеграция и социализация в обществото; реинтеграция на децата, напускащи специализираните институции; социална интервенция на деца, преживели насилие; превенция на безпризорността, чрез работа с родителите. Услугата се управлява и предоставя от Сдружение “Гаврош”.

Център за настаняване от семеен тип за деца, с капацитет 8 места. Центърът предоставят храна и подслон, социална, психологическа и рехабилитационна работа с деца от ДДЛРГ „Другарче”. Услугата е разкрита по проект „Заедно за децата на Варна” по ОП „Развитие на човешките ресурси”, в който Община Варна е партньор на ФИЦЕ – България.

Дневен център за деца на улицата - капацитет 20 места. Предоставят се храна, дрехи, здравно обслужване за деца в риск; пряка работа с деца и младежи за тяхната интеграция и социализация в обществото; реинтеграция на децата, излизаци от специализираните институции; социална интервенция на деца, преживели насилие; превенция на безпризорността, чрез работа с родителите, организиране на свободното време и др. Услугата се управлява и предоставя от Сдружение “Гаврош”.

Център за социална рехабилитация и интеграция на деца със специални образователни потребности - капацитет 45 места. Предоставят се услуги за деца със специални образователни потребности, интегрирани в масовите учебни заведения. Включва комплекс от социални услуги в няколко направления: обучение на деца със СОП на възраст от 3-18 години; индивидуални специализирани занимания; творчески занимания; групови занимания; подкрепа на образователния процес на децата със СОП - подобряване екипната работа между социалния асистент, учители, директора, родителя, ученика; консултиране на родителите, съвети от специалисти, посредническа дейност, групи за родителска взаимопомощ. Услугата се

предоставя от Фондация „Радост за нашите деца“

Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост “Св.Йоан Златоуст” - капацитет 40 места. Центърът предоставя комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравни, образователни и рехабилитационни потребности, както и на потребности от организиране на свободното време и личните контакти.

Комплекс за социални услуги за деца и семейства, който включва: Център за обществена подкрепа - капацитет 100 места и Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания «Владиславово» - капацитет 8 места. В Центъра се предоставят храна и подслон, социална, психологическа и рехабилитационна работа с деца и младежи с умствени увреждания. Услугата се предоставя от Национален център за социална рехабилитация.

Звено “Майка и бебе” - капацитет 8 места. Предоставя се комплекс от социални услуги, насочени към превенция на изоставянето; подкрепа и подслон на самотни майки и бременни жени в последните месеци на бременността, работа с близки и роднини на лицата, при които съществува риск от изоставяне. Управлението и предоставянето на услугата е възложено на Национален център за социална рехабилитация - София.

Център за обществена подкрепа - капацитет 60 места

Център за социална рехабилитация и интеграция на деца с увреждания „Карин дом” – капацитет 40 места. Центърът за социална рехабилитация и интеграция на деца с увреждания и техните семейства предоставя комплекс от социални услуги: индивидуална работа с деца, психолого-педагогическа работа, програма за деца с аутизъм и деца с хиперактивност и дефицит на вниманието; терапевтично-рехабилитационна работа с деца с церебрална парализа; плувна, игрова, музикална и арт терапия; подготовка за интегрирано обучение; родителски групи за взаимопомощ и подкрепа. Услугата се предоставя от Фондация „Карин дом”.

Социален учебно-професионален център „Анастасия Д-р Железкова” с капацитет 160 места. Предоставя се комплекс от социални услуги, насочени към професионално обучение на деца с намалена възможност за социална адаптация, навършили 16 години и младежи, навършили 18 години. Управлението се извършва от Община Варна.

Център за социална рехабилитация и интеграция на деца с увреждания с капацитет 25 места. Предоставя се комплекс от социални услуги за преодоляване на социалната изолация на децата с увреждания, обучаване за придобиване на умения за самостоятелен живот, експертно-консултативни дейности, спортно-оздравителни и рехабилитационни дейности и други. Услугата се предоставя от Сдружение „Евроинтеграция”.

Център за приемни родители - капацитет 30 места. Услугите се предоставят от Сдружение “Съучастие”. В Центъра се извършва проучване, обучение и подкрепа на доброволни кандидат - приемни семейства и кандидати за професионална приемна грижа; организиране на групи за взаимопомощ; популяризиране на приемната грижа сред малцинствата; психологически консултации; индивидуална и групова работа с приемни семейства.

Център за социална рехабилитация и интеграция на деца от

малцинствен произход - капацитет 80 места. Услугата се предоставя от Фондация „Владиславово” и представлява комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране.

Социални асистенти – капацитет 120 деца със специални образователни потребности, интегрирани в масови училища и детски градини. Услугата се предоставя от Агенция „Вижън” и Фондация „Съпричастие”.

Кризисен център за жени и деца, претърпели насилие и жертви на трафик. Центърът е с капацитет 8 места и предоставя: подслон, храна, медицинска помощ, както и психологическа, социална и юридическа подкрепа на жени и деца.

Общо 628 деца от град Варна и общината са ползватели на тези услуги.

Социални услуги за възрастни и стари хора:

Услуги в специализирани институции:

На територията на общината функционират 3 социални институции за възрастни с капацитет 193 места:

Дом за стари хора „Гергана” – капацитет 110 места;

Дом за стари хора „Св.Иван Златоуст” – капацитет 43 места;

Дом за възрастни с физически увреждания – капацитет 40 места.

Услуги в общността:

На територията на общината функционират 24 социални услуги в общността за възрастни с капацитет 1848 места, от които 15 с държавно финансиране и 9 с общинско:

„Център за социална рехабилитация и интеграция” на хора с увреждания „Чайка” – капацитет 30 места;

„Дневен център” за възрастни с умствени увреждания „Ривиера” – капацитет 45 места;

„Защитено жилище” за лица с умствени увреждания - капацитет 6 места;

„Защитено жилище” за лица с психични разстройства - капацитет 8 места;

„Център за социална рехабилитация и интеграция” на хора с увреждания „Вижън” – капацитет 30 места;

„Дневен център” за стари хора – капацитет 30 места;

„Център за социална рехабилитация и интеграция” на възрастни с увреждания „НЦСР” – капацитет 30 места;

Социален учебно-професионален център „Анастасия д-р Железкова” – капацитет 160 места;

Дневен център за деца и младежи „Св.Йоан Златоуст” – капацитет 40 места;

„Защитено жилище” за лица, напускащи специализираните институции – капацитет 4 места;

„Защитено жилище” за лица, напускащи специализираните институции – капацитет 4 места;

„Кризисен център” за лица, претърпели насилие или жертви на трафик „ЕС О ЕС” – капацитет 8 места;

„Център за социална рехабилитация и интеграция” на хора с

увредено зрение – капацитет 40 места;
„Център за социална рехабилитация и интеграция” на хора с увреден слух – капацитет 40 места;
Домашен социален патронаж – капацитет 500 места;
„Център за социална рехабилитация и интеграция” на възрастни жени – капацитет 45 места;
„Ресурсен център” за хора в неравностойно положение – капацитет 30 места;
„Център за социална рехабилитация и интеграция” на хора с увреждания – капацитет 50 места;
„Център за равни възможности” на хора с увреждания – капацитет 40 места;
„Център за социална рехабилитация и интеграция” на възрастни с говорно-езикови нарушения – капацитет 40 места;
Център „Домашни грижи” – капацитет 70 места;
Обществена трапезария – капацитет 550 места;
Бизнес център за хора с увреждания – капацитет 40 места;
Клубове на пенсионера – 20 броя.

Анализът показва, че предлаганите социални услуги не обхващат всички групи нуждаещи се. Капацитетът на съществуващите е недостатъчен, а отдалечеността пречи на ползването на предлаганите услуги от лицата, живеещи в крайните квартали. По тези причини голяма част от тях остават необхванати от мрежата на вече съществуващите социални услуги.

5.5. Община Ветрино

В общината има два вида постоянно действащи социални услуги:

Услуги в специализирани институции:

Дом за възрастни хора, който се намира в общинския център. Капацитет – 10 места. Домът разполага с добра материална база – три спални, трапезария дневна, разливочна, санитарни помещения и баня, перално помещение, стая за санитарите. Домът е тип „къща” с двор, което доближава условията до домашните.

Услуги в общността:

Домашен социален патронаж. Обслужва средно между 88-112 души при капацитет 100 човека. Ползващите услугата са от десетте населени места на общината. Патронажът разполага с добре оборудвана кухня във Ветрино, с достатъчен наличен персонал. разнасянето на храната до всички населени места става с два автомобила. Към услугата са включени освен доставка на храна, помощ в дома - почистване, измерване на кръвно и закупуване и доставяне на лекарства.

Услуги с ограничен период на предлагане:

Грижа в семейна среда. В общината се предлагат социалните услуги в домашна среда – личен асистент, социален асистент и домашен помощник. Услугите са ограничен период на предлагане, тъй като са по проекти реализирани от община Ветрино и Дирекция „СП”. В момента се реализира един проект на Д „СП”, който обслужва 11 човека – 8 възрастни и 3 деца.

В общината липсват услуги за деца и семейства. Планираните дейности в това направление са за осъществяване на алтернативни форми на услуги – „Приемна грижа”, разкриване на центрове за консултация и подпомагане на деца и семейства в риск, помощ при отглеждането и адаптирането на деца с увреждания.

В общината има нужда от разкриване на услуги за възрастни, свързани със социалното включване, като например Център за социална рехабилитация и интеграция. В това направление общинска администрация има разработен проект, който очаква оценка.

5.6. Община Вълчи дол

Общината предоставя социални услуги както в общността, така и в специализирани институции:

Услуги в специализирани институции:

Дом за възрастни хора с умствена изостаналост с.Оборище. Капацитет – 100 места. Домът е форма на институционална услуга и предлага целодневни грижи, денонощно медицинско обслужване, арттерапия и културотерапия, трудотерапия, музикотерапия. Социалният дом разполага с нова база, съобразена за целите на заведението. Предстои ремонтването на вторият корпус на сградата и реализирането на програма за енергийна ефективност.

ДВХУИ - с.Оборище е включен в „План за реформиране на специализираните институции за възрастни хора с увреждания 2010-2011г”, утвърден от изпълнителния директор на АСП, във връзка с което предстои поэтапно намаляване на капацитета от 100 на 70 места. Това поражда необходимостта от изграждането на „Преходно жилище” или предоставяне на услуга от резидентен тип на територията на община.

Услуги в общността:

Домашен социален патронаж с капацитет 150 места, от които за момента са заети 105.

Кадрово функционирането на домашният социален патронаж се обезпечава от 10 човека.

Домашен помощник – услугата се предоставя от Община Вълчи дол по Проект „Подкрепа за достоен живот”. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешки ресурси”. Услугата се предоставя в 11 населените места на 50 потребителя, обслужвани от 20 домашни помощници.

Личен асистент по Проект „Социална услуга за качествен живот - фаза 2” с финансовата подкрепа на Оперативната програма “Развитие на човешките ресурси”. От услугата се ползват 30 потребителя (12 самотно живеещи лица и 5 деца с увреждания и 13 лица с увреждания), които са обгрижвани от 30 асистента.

Услугата се предоставя и по Национална програма „Асистенти на хора с увреждания, дейност „Личен асистент” от Дирекция „Социално подпомагане” Вълчи дол с териториален обхват община Вълчи дол и община Суворово. Предоставя се на 10 потребителя от 10 лични асистента.

Клубовете на пенсионера на територията на общината са 20 броя със 736 членове. Издръжката на клубовете е от бюджета на общината.

5.7. Община Девня

Социалните услуги в общността, които са разкрити и функционират към момента на изготвяне на анализа са групирани по видове, и са както следва:

Домашен социален патронаж:

Формата за социално обслужване в общността е финансирана от бюджета на община Девня; капацитет към момента -120 места, реално обслужвани потребители на услугата - 136; Обхванати са предимно лица над

трудоспособна възраст - самотни, които не са в състояние сами и с помоща на близките си да осигурят необходимостта от приготвяне на топла и питателна храна.

Дневен център за хора с увреждания:

Формата за социални услуги в общността е разкрита след одобрен проект на община Девня по Програма ФАР на МТСП през 2008г. Проектът се реализира през 2009г. с капацитет на обслужваните потребители 40 лица с увреждания с над 50% ограничена работоспособност. Община Девня осигури устойчивост на проектните дейности, като с Решение на ОбС - Девня се поеха разходите за издръжка – режийните разходи за материалната база на Дневния център и същия продължи да функционира за хората с ограничена работоспособност от община Девня. През м. април 2010г. със Заповед на Изпълнителния Директор на АСП на МТСП се разкри Дневен център за хора с увреждания в община Девня, с капацитет 40 места, като делегативна от държавата дейност, считано от 01.01.2010 г.

Обществена трапезария

Личен асистент - три души на пълно работно време и пет души на непълно работно време

На територията на община Девня не функционира социална услуга от институционален тип.

5.8. Община Долни чифлик

Предоставените социални услуги са услуги в общността и услуги в специализирани институции.

Социални услуги, предоставени в специализирани институции:

Дом за възрастни хора с умствена изостаналост – с. Горен чифлик. Капацитет – 92 места. Услугата е делегирана от държавата дейност.

Предвижда се реформиране на институцията чрез реструктуриране и намаляване капацитета от 92 на 70 места в периода 2010/2011год. и разкриване на нови социални услуги в областта.

Изграждане на ЗЖ за възрастни хора с УИ с капацитет 10 места.

Изграждане на ЦНСТ за възрастни хора с УИ с капацитет 10 места.

Дом за деца с умствена изостаналост – с.Рудник. Капацитет – 35 места за деца на възраст от 3 до 18г. След извършена оценка на състоянието на специализираната институция екип от експерти на ДАЗД, РИО, РЦЗ, Общинска администрация, Дирекция “Социално подпомагане” препоръча ДДМУИ да се закрие.

Защитено жилище за лица с умствени увреждания – с. Горен чифлик. Капацитет: 8 места.

Социални услуги предоставени в общността

“Център за социална рехабилитация и интеграция към ДДМУИ с.Рудник” – Проект BG 051PO001-5.2.03-0002-C001 реализиращ се по ОП “РЧР”. Капацитет – 35 потребители на социалната услуга. Дейностите, които центърът предоставя са социална интеграция, работата със семейство и близки на лицето, различни рехабилитации (двигателна, логопедична, социална и психологична), терапии и трудотерапия.

Дневен център за възрастни хора на пенсионна възраст. Капацитет – 20 потребители на социалната услуга.

“Помощ за възрастни чрез създаване на нова професия „Домашен

помощник” в община Долни чифлик” - Проект реализиращ се по ОП “РЧР”. Основна целева група: 30 болни възрастни хора с различни увреждания и самотни лица от гр. Долни чифлик и останалите 16 населени места от Общината.

Лицата, ползватели на социалната услуга „Домашен помощник”, са жители на община Долни чифлик: възрастни хора с увреждания, живеещите сами на възраст над 65 години със затруднения в самообслужването.

Личен асистент по ОП „РЧР”, обслужват 15 потребителя.

Личен асистент по НП „АХУ” – общо 29 лични асистенти.

Домашен социален патронаж. Представява комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете, свързани с доставката на храна, поддържане на личната хигиена и хигиена на жилищните помещения, обитавани от ползвателя, съдействие за снабдяване с необходимите помощно-технически средства при ползватели с увреждания, битови услуги и др. Структурата на Домашния патронаж в Долни чифлик е с капацитет 70 места, 6 човека персонал, като към 31.05.2010 година предлага социални услуги на 137 абоната.

5.9. Община Дългопол

Предоставя се единствено социалната услуга „Домашен социален патронаж”, заемаща относителен дял от едва 0,5% спрямо общите бюджетни разходи в общината за 2009г. Домашният социален патронаж има капацитет 60 ползватели, към настоящият момент те са общо 48. Домашният социален патронаж е услуга развита като общинска дейност.

От наличната информация по години би могло да се съди за намаляване на броя на клиентите в общината. Тази тенденция е свързана с повишаването на таксите, които ползвателите заплащат и настъпилата икономическа криза.

5.10. Община Провадия

Към момента общият брой на специализираните институции на територията на община Провадия е 5, от които 3 са за деца и 2 са за възрастни лица.

Услуги в специализирани институции:

Дом за деца лишени от родителска грижа (ДДЛРГ) – с. Бързица. Домът за деца лишени от родителска грижа за деца от 7 до 18 години в с. Бързица се намира на 15 км. от гр. Провадия. ДДЛРГ се намира в центъра на с. Бързица и функционира от 1966г. Финансирането на дома е държавно делегирана дейност. Ползватели на услугата са деца в риск.

Към 2010г. капацитетът на услугата е 80 човека, а броя на ползвателите към м. април 2010г. е 38 мъже и 32 жени, а общи брой 70 човека.

Персоналът към м. април 2010г. се състои от 32 щатни длъжности, общ брой заети длъжности 32, от които на пълно работно време 29, на непълно 3.

Към м.04.2010 г. се обучават 59 деца в масово училище, от които 54

се обучават в ОУ "Васил Левски"-с.Бозвелийско и 5 деца в ПГСС "Земя"гр.Провадия. Осем деца учат в ПУ, от които 7 в ПУ "Св.Св.Кирил и Методий"-с.Кривня, общ.Провадия, обл.Варна и едно в ПУИ "Акд.Тодор Самодумов"- с.Кранево, общ. Балчик, обл.Добрич. През 2009 г. на едно дете има наложена мярка, настаняване във ВУИ гр.Ракитово".

Преходно жилище – с. Бързица. Това е социална услуга от резидентен тип, разкрита през 2009г. като държавна делегирана дейност. Капацитетът на преходното жилище е 14 деца на възраст от 15 до 18 г. и до 20г., ако продължават образованието си. Към момента социалната услуга ползват 13 деца.

Персоналът е 5.5 щатни бройки - четирима възпитатели, социален работник и 0.5 щат за управител. Основните дейности включват индивидуална менторска работа, индивидуално консултиране, групова работа, информирание и обучение, помощ в домакинството, образование и обучение.

Материално-техническата база е в много добро състояние: жилището се състои от 3 апартамента с по две спални с една дневна, с баня и тоалетна, офис на персонала, трапезария, кухненски бокс. Има и двор с разположени кът за игра, пейки, люлки, градинки, футболно игрище.

Дом за възрастни с физически увреждания – гр. Провадия. Домът за възрастни с физически увреждания се намира в северната част на град Провадия и ползва самостоятелно двуетажна сграда. Тази специализирана институция е разкрита през 1948 година, а видът и на финансиране е държавно делегирана дейност. Ползватели на услугата са лица с физически увреждания. За 2010г. капацитета на услугата е 70 човека, а броя на ползвателите към м. април 2010г. 68 човека, от които 42 мъже и 26 жени.

Домът се обслужва от 1 лекар, 6 мед.сестри, 1 социален работник, 13 санитарни и друг персонал; обслужването е 24 часа.

От 1985 година е започнало строителство на нова сграда, предназначена за нуждите на специализираната институция. Новият блок на дома все още не е готов за цялостна експлоатация и в него са оборудвани и се ползват само кухненския блок, пералното помещение и складовите помещения.

Социални услуги в общността за деца:

В община Провадия няма лицензирани доставчици на социални услуги за деца и основния, а регистрираните доставчици на услуги в регистъра на АСП не развиват дейност. Реално основният доставчик на услуги в общността е Община Провадия.

Център за обществена подкрепа – гр. Провадия. Разкрит е през 2009г. по проект на програма ФАР през 2009г., от м. юни 2010г. Работи като държавна делегирана дейност. Целта е да се създадат възможности за подкрепа и социално включване на деца в риск и семейства от уязвими групи, като се предоставя комплексна подкрепа от специалисти – социален работник, логопед, психолог, педагог.

Ползватели на услугата са деца и семейства в риск, със специални образователни потребности, в риск от отпадане от училище, деца, които имат нужда от емоционално-психологическа подкрепа, родители. Капацитетът на услугата е 25 случая, а възрастта на потребителите е от 3 до 18 години.

Основните дейности са индивидуално и групово консултиране,

емоционално-психологическа подкрепа; логопедична помощ, образователна помощ, включително ограмотвяване и усвояване на български език, консултиране на родители, арт-терапия, организиране на кампании за превенция и други.

Центъра за обществена подкрепа се помещава в сграда-общинска собственост, намираща се в централната част на града. Сградата беше ремонтирана и оборудвана по проекта, материално-техническата база е много добра, но тъй като Центърът се помещава на втория етаж от сградата, достъпът за хора с увреждания е затруднен.

Център за социална рехабилитация и интеграция – с. Бързица. Центърът за социална рехабилитация и интеграция е създаден по проект „Подкрепа за самостоятелен живот на деца и младежи от ДДЛРГ в община Провадия чрез комплексни социални услуги” на основание на договор за безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”.

Целевата група включва малолетни и непълнолетни деца и младежи от ДДЛРГ с.Бързица. Капацитетът на „Център за социална рехабилитация и интеграция” е 23 човека. Възрастта е от 8г. до 18г..

В центъра за социална рехабилитация и интеграция се предоставят краткосрочни и дългосрочни социални услуги в зависимост от потребностите и успеваемостта в реализирането на индивидуалния план за обгрижване.

Персоналът на Центъра включва управител, двама социални работници, психолог и трудотерапевт.

Социални услуги в общността за възрастни:

Домашен социален патронаж. Услугата „Домашен социален патронаж” се предоставя още от 1965г. и е най-добре развитата социална услуга в общността за възрастни. Целта е задоволяване на ежедневните потребности на хора с увреждания или тежко болни самотни възрастни лица над 60 години, чрез комплекс от социални услуги без откъсване от семейната среда.

Основните дейности са помощ в домакинството- приготвяне и доставяне на храна в домовете; почистване на помещенията; подържане на лична хигиена (пране); битови и административни услуги, оказване на помощ при общуване и поддържане на социални контакти.

Услугите са предназначени за хора над 60-годишна възраст; лица с над 71 % намалена работоспособност;

Персоналът за предоставяне на услугата е 10 щатни бройки и включва соц. работник, готвач, перач, кухненски работници, санитарни, и шофьори. Териториално услугата се предоставя в гр. Провадия и селата Тутраканци, Бозвелийско, Бързица, Житница, Добриня, Манастир, Петров дол.

Дейността се финансира от общинския бюджет, потребителски такси, дарения и спонсорства. Има потребност да се разшири териториалният обхват на Домашния социален патронаж, като се включат и други села от общината.

Материалната база, която ползва Домашния социалния патронаж е добра - има нова модерно оборудвана кухня и перално помещение, която се използва съвместно с Дом за възрастни с физически увреждания- Провадия.

Социални услуги по Национална програма „Социални услуги в семейна среда” (НП СУСС).

Социален асистент по Национална програма „Асистенти на хора с увреждания”.

Позлататели на услугата през 2009г. са 8 лица с над 90% трайно намалена работоспособност с определена чужда помощ, които се обгрижват от 3 социални асистенти в гр. Провадия.

Услуга “Социален асистент” и “Домашен помощник” по ОП “Развитие на човешките ресурси” 2007-2013г. Услугата е разкрита по проект „Подкрепа за социално включване на уязвими групи от Община Провадия” по Оперативна програма ”Развитие на човешките ресурси”, изпълняван от Община Провадия. Социалната услуга „Социален асистент” и „Домашен помощник” се предоставя в семейната среда на потребители в гр. Провадия и населените места от общината - Бозвелийско, Добриня, Манастир, Храброво, Комарево, Градинарово, Блъсково, Овчага, Черковна. Общият брой на потребителите е 48. Финансирането на услугата е по проект и след приключването му ще се кандидатства за държавна делегирана дейност, за да продължи предоставянето на услугите в семенна среда.

Услуга “Личен асистент” по проект по ОП “Развитие на човешките ресурси” 2007-2013г. Услугата се предоставя от Дирекция “Социално подпомагане” – гр. Провадия и обхваща общините Провадия, Ветрино и Дългопол. Лицата, ползващи услугата са общо 60 човека (47 възрастни и 13 деца), от които 61 в община Провадия от следните целеви групи: деца и възрастни с увреждания; самотноживеещи възрастни хора; лица с влошено здравословно състояние, които не могат да се обслужват самостоятелно;

Други форми на подкрепа и услуги в общността:

Център за консултации и социална превенция – работи с деца с противообществени прояви, на които е наложена възпитателна мярка, както и със семействата им; Потребителите се насочват от МКБППМН.

Приемна грижа – на територията на общината има 2 приемни семейства – едното доброволно, другото – професионално;

Ресурсни учители и логопед към Ресурсен център-Варна – работят 4 учители и логопед, осигурени от Ресурсен център – Варна.

5.11. Община Суворово

В Община Суворово предоставяните социални услуги са от типа „социални услуги в общността”.

Социални услуги в общността за деца:

„Дневен център за деца в риск”. Стартираха през 2008 г. по програма ФАР Обхванати са 45 деца в риск, предимно от социално слаби семейства. Доставчик на социалната услуга е „Сдружение за социално развитие и интеграция” гр. Варна. Община Суворово предостави безвъзмездно сграда за Дневен център. Социалните услуги се предоставяха до 31.05.2010 г. След проведен конкурс общината възложи извършването на социална услуга Център за работа с деца на улицата – делегирана държавна дейност на Сдружение за социално развитие и интеграция. Дейността в центъра стартира на 01.06.2009г. ЦРДУ е с капацитет 20 деца. Предоставя защита и грижа за детето, съобразно индивидуалните му потребности и в неговия най-добър интерес, като основни дейности на центъра са:

Социална работа за възстановяване и укрепване на връзките между децата и техните семейства и подкрепа за справяне с конфликти и кризи в семейните отношения.

Осигуряване на базовите потребности на детето – хранене, облекло и обувки, санитарно-хигиенни услуги.

Осигуряване на здравна и дентална помощ и подкрепа, съдействие за достъп до здравната мрежа и доболнично лечение, съдействие на семейството за осигуряване на лекарства, медицински изследвания и специализирани прегледи/консултации на децата.

Психологическа подкрепа на децата и техните семейства.

Училищна подкрепа – ограмотяване, подготовка за училище, алтернативни обучителни програми, подкрепа в образователния процес на децата ученици, професионално ориентиране и пред-професионална подготовка.

Организиране на свободното време и създаване на условия за индивидуална изява на способностите на всяко дете.

Мобилна работа (социална работа на терен), за идентифициране, локализиране на децата на улицата, предоставяне на изнесени услуги, насочване към ЦРДУ.

Консултиране, придружаване, посредничество на детето, както и на неговите родители, друг законен представител на детето и/или членове на разширеното семейство.

Административни услуги – оказване съдействие на децата и техните родители при издаване на документи за самоличност, за записване в училище, при търсене на работа (за децата над 16г. и за родителите), съдействие при контакти с институции.

Целева група са деца от социално слаби семейства, живеещи при много лоши битови условия. Родителите не се грижат за децата си, които почти не посещават училище, през деня са по улиците, а вечер се прибират в дома. Деца на родители в чужбина с риск за отпадане от образователната система.

Социални услуги в общността за възрастни:

Домашен социален патронаж с капацитет 160 места, от които към м. април са заети 54. Домашен социален патронаж извършва социални услуги по домовете на: лица над 60-годишна възраст; инвалиди с определена първа и втора група инвалидност; деца инвалиди.

Услугата е в общността и се изразява в доставяне на храна, съдействие за снабдяване с необходимите помощни средства при инвалидност или тежко заболяване, битови и административни услуги.

Кадровото функциониране на домашния социален патронаж се обезпечава от 10 човека.

Личен асистент по Националната програма АХУ - Дирекция СП – Вълчи дол, осигурява предоставяне на качествени грижи в семейна среда на 3 потребители. По ОП „Развитие на човешките ресурси” - дейност „Личен асистент” са обхванати 10 нуждаещи се лица, което е крайно недостатъчно за задоволяване потребностите на всички потребители в общината от този вид услуга.

За обхващане на всички рискови групи е необходимо: разширяване на съществуващите социални услуги и разкриване на ЦОП и ЦСРИ, осигуряване на услуги и в малките селища на общината.

6. Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в

областта

6.1. Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги Персонал за управление на социалната сфера – общини и ДСП

Управлението на социалните услуги се извършва от служителите в общинските администрации и ДСП. В по-малките общини обикновено един служител отговаря за дейностите във всички социални сектори – социални услуги, образование, здравеопазване, култура, младежта и спорта. В по-голяма част от общините има служители, ангажирани с програми за усвояване на Европейските фондове, които са специалисти в посочените сфери.

В единадесет общини на област Варна (без община Варна) няма специализирани отдели за управление на социалните услуги (виж таблица 59). Отсъствието на такива в община Долни Чифлик и Провадия е неоснователно, поради факта, че от години там функционират институции за деца и възрастни. Изключение е община Варна, която има Дирекция „Социална дейности и жилищна политика“. Руга основна институция, която се занимава с контролиране и подпомагане на дейността са подразделенията на АСП: РДСП и ДСП. На територията на област Варна има пет дирекции за социално подпомагане – Варна, Вълчи дол, Девня, Долни чифлик, Провадия. В останалите общини има изнесени работни места, както следва:

- ДСП Варна – Аксаково;
- ДСП Вълчи дол – Суворово;
- ДСП Девня – Белослав;
- ДСП Долни чифлик – Аврен, Бяла;
- ДСП Провадия – Ветрино, Дългопол.

ОБЩИНА АВРЕН

Към настоящия момент община Аврен не предоставя социални услуги като основен аргумент е отсъствието на кадрова осигуреност за развитието на специализирани услуги. Въпреки близостта си до областния център общината изпитва затруднения при кадровото си обезпечаване. Поради тази причина се отчита, че е необходимо обучение и мотивиране на специалисти, които биха били доставчици на социални услуги.

ОБЩИНА АКСАКОВО

В Община Аксаково има достатъчно обучен персонал, за да покрие потребностите при увеличаване капацитета на съществуващите услуги за деца и възрастни. Остра нужда се изпитва от обучение за повишаване на професионалния капацитет на персонала за покриване на повече аспекти на предлаганите в момента услуги.

ОБЩИНА БЕЛОСЛАВ

Към момента община Белослав не реализира институционални социални услуги и социални услуги в общността, поради което отчита само, че в бъдеще ще й бъдат необходими квалифицирани и мотивирани кадри, специализирани за работа с различни рискови групи.

ОБЩИНА ВАРНА

Община Варна разполага с най-голям брой човешки ресурс, ангажиран в реализацията на социални услуги от институционален тип или

такива в общността. В повечето случаи тя разполага с квалифициран персонал за някои от направленията. Предвид на това, че някои от социалните услуги се реализират в последните години или предстои тяхната реализация, липсва задължителна квалификация и обучение на персонала, предоставящ тези услуги.

Необходимо е изграждането на специализирани ресурсни центрове за развитие на персонала на доставчиците на социални услуги.

В дейността по изпълнение на социални услуги на територията на община Варна работят над 630 души.

ОБЩИНА ВЪЛЧИ ДОЛ

Близо 80% от персонала, предоставящ социалните услуги в дом за възрастни хора с умствени увреждания (ДВХУИ), не притежава необходимото образование и квалификация. Ниското равнище на образование и квалификация на персонала е в резултат на това, че домът е ситуиран в малко селище с недобри транспортни връзки, което затруднява намирането на персонал извън населението място. Друг момент, който затруднява намирането на качествен екип са възнагражденията в социалната сфера, които и на национално равнище се определят като много ниски. Подобряването на извършваната услуга би се осъществило с помощта на доброволци, както наши, така и чуждестранни, но поради трудната достъпността на района това трудно би могло да се случи.

ОБЩИНА ДЕВНЯ

По отношение на системата на социални услуги, развити на територията на община Девня има затруднения с набирането на квалифициран персонал. Въпреки добрите транспортни връзки с областния център няма достатъчно желание от страна на специалисти от Варна за работа на територията на Девня. Съществува необходимост от квалификация на подходящи местни специалисти.

ОБЩИНА ДОЛНИ ЧИФЛИК

Община Долни чифлик има опит в предоставяне на социални услуги отчасти – в общността. Има нагласи за разширяване на обхвата на предоставяните социални услуги в общността, но за съжаление огромна пречка пред това желание е липсата на квалифициран, мотивиран персонал за развиване на социални услуги.

ОБЩИНА ДЪЛГОПОЛ

В настоящият момент община Дългопол не развива социални услуги в общността с изключение на общо развитите: лични и социални асистенти, домашен помощник. Разкриването на каквито и да е услуги в общността ще бъдат затруднени поради липсата на професионален ресурс, готов да се справи с това предизвикателство.

ОБЩИНА ПРОВАДИЯ

Община Провадия е втора по големина във Варненска област и на второ място по развитие на социални услуги. Съществува неправителствен сектор, който също осъществява такива. Има мотивиран персонал, който до голяма степен подготвен да поеме новите предизвикателства, същевременно

изпитващ необходимост от допълнителни обучения и подкрепа при реализацията на сега съществуващите услуги.

От анализа на представените карти за услуги, прави впечатление, че на места липсва специализиран персонал, а там, където има такъв той е недостатъчен, за да обслужва всички нуждаещи се.

ОБЩИНА СУВОРОВО

Община Суворово е една от така наречените малки общини на територията на варненска област, която в последните години активно работи по разкриване и осъществяване на социални услуги в общността. Персонала, който работи в тези услуги има необходимата квалификация и мотивация, но му трябва допълнително обучение и подкрепа, за да развитие своя професионален капацитет.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

7.1 ИЗВОДИ:

- Основна причина за дисбаланса при планирането и разкриването на различни услуги е отсъствието на маркетинг на дадена услуга. Планирането и разработването е само на базата на преценката и желанието на доставчиците на социални услуги.
- Все още съществува нагласата сред потребителите, че социалните услуги нямат цена и, следователно, не трябва да се заплащат такси. Това е причина да съществуват множество „кухи услуги”.
- Друг фактор за наличието на пазара на „кухи услуги” е и по-голямото предлагане на определени услуги, несъобразени с възможностите на бенифициентите. Съществува и нагласа в отделни целеви групи за усвояване финансови средства под формата на социални помощи и различни форми на подпомагане, отколкото да ползват социални услуги.
- На местно равнище липсва ясен механизъм за оценка на нуждите от социални услуги за рисковите групи от населението. Необходимо е активното привличане на самите потребители при оценката на техните потребности, както и публично оповестяване на резултатите, за да могат доставчиците на социални услуги да планират своята работа съобразно оценките.
- На национално равнище липсват ясно регламентирани стандарти за качество на отделните социални услуги, съобразени с тяхната специфика, както и на измерими индикатори за качество. В законодателството са предвидени предимно количествени измерители, например размер на предоставените финансови средства, брой ангажиран персонал и други, които не измерват какво се случва на „изхода” на услугата.
- Липса на достъпна и актуална информация за пълната номенклатура на социалните услуги - кой ги предоставя,

- цените и условията, при които могат да бъдат ползвани.
- Неравномерно развитие на мрежата от доставчици на социални услуги - добрите практики са изолирани и в много от случаите са трудно разпознаваеми. В някои от общините в област Варна няма алтернативни услуги.
 - Недостатъчно ефективно е сътрудничеството и координацията между звената, ангажирани с предоставянето на социални услуги (държавни, местни, доставчици). Слабо развит е интегрираният подход в планирането и предоставянето на социалните услуги: междусекторното взаимодействие на социални, здравни и образователни услуги, жилищна политика.
 - Изключително остър е проблемът с персонала, предоставящ социални услуги. В голямата си част той е нискоквалифициран и немотивиран. Липсват възможности за перманентна квалификация и обучение.
 - Недостатъчно е финансирането на социалните услуги. Много често доставчиците получават финансиране по различни проекти, което влияе върху дългосрочността и ефективността на услугите. Ограниченията в общинския бюджет и липсата на анализи, показващи реалната стойност на услугите, допълнително затрудняват издръжката на съществуващите звена, както и разкриването на нови.

Изводи за услугите за деца и млади хора:

- Предоставяните услуги са недостатъчни като брой, като разновидност и като капацитет и не удовлетворяват изведените потребности на всички идентифицирани целеви групи. Съществува дисбаланс между предоставянето на социалните за деца и за възрастни.
- Предоставяните към момента социални услуги за деца в общността са съсредоточени основно в областния център.
- Услугите по ранна интервенция и превенция на изоставянето на деца в институции са крайно недостатъчни или липсват – както на ниво родилен дом, така и в общността.
- Няма гарантиран комплекс от услуги по превенция на изоставянето на деца, които да оказват подкрепа на родители и деца, да подпомагат отглеждането и възпитанието на децата (включително, училища за родители), училищна подкрепа, информиране на децата за техните права и отговорности, услуги за свободното време на деца. Към момента се предоставя услугата социален асистент за деца с увреждания, но капацитетът е твърде ограничен.
- Не се предоставят услуги за рехабилитация и интеграция на деца с различни видове заболявания от типа на дневен център със седмична грижа.
- Положителният опит от предоставянето на услугата Приемна грижа в областния център следва да се мултиплицира на

територията на цялата област.

- Сегашният пазар на социални услуги предлага ограничен брой услуги, които се предоставят на терен. Не са развити мобилните (амбулантни) услуги. Такива услуги биха имали ефект върху маргинализирани етнически групи, живеещи в условията на гето; правонарушители; проституиращи младежи; зависими; с психични заболявания и др., които сега не са обхванати от системата на социалните услуги.

Изводи за услугите за възрастни и стари хора:

- Най-развита услуга в общността за възрастни хора е Домашният социален патронаж, която се финансира и предоставя единствено от Общините. Тази услуга би могла да подобри дейността си по отношение на разширяване обхвата на предоставяните услуги и по отношение обучение на персонала за подобряване на качеството ѝ.
- Услугите Личен асистент, Социален асистент и Домашен помощник са добра алтернатива на институционализирането на възрастни самотни хора и на хора с тежки увреждания. Към момента те се предоставят основно по ОП „Развитие на човешките ресурси”.
- Услугите в общността за стари хора и хора с увреждания ползват към момента лица, предимно в гр. Варна. Запазената тенденция за непълно използване на капацитета на Дневните центрове налага промяна в дейностите им.
- Недостатъчен е броят на услугите от резидентен тип за възрастни с различни заболявания и проблеми, за да покрият констатираните потребности. С оглед процеса на деинституционализация на настанените в специализирани институции в други области следва да се планира разкриването на няколко услуги от този тип.
- Липсват услуги за възрастни за кризисно настаняване, както и Центрове за настаняване от семеен тип за стари хора и хора с увреждания, за които е идентифицирана голяма необходимост.
- Налице са положителен опит и добри резултати в предоставянето на услуги, финансирани от различни програми и проекти. Отчетена е липсата на устойчивост на социалните услуги, които не се финансират от републиканския и общинските бюджети.
- Огромен ресурс представлява опитът на неправителствените организации от областния център, който би могъл да се използва успешно за разширяване обхвата и разнообразяване на услугите за различните групи потребители.

7.2 Препоръки:

- Въз основа на анализа на състоянието на социалните услуги, предоставяни на територията на област Варна, могат да се изведат следните основни насоки за промяна в системата на социалните услуги:
- Изграждане на модерни и гъвкави социални услуги с ранни възможности за интервенция, които поставят потребителите в центъра, ангажират тяхната активност и съдействат за предотвратяване на социалната изолация и загуба на независимост, в съответствие с общата тенденция за превес на услуги в общността и деинституционализация.
- Деинституционализация чрез развитие на максимално широк спектър от услуги за семействата в риск и мобилна работа с цел превенция на изоставянето и за извеждане на децата от институциите.
- Обхващане на всички уязвими социални групи и предлагане на адекватен отговор на техните потребности.
- Увеличаване на капацитета и подобряване на функционирането на вече съществуващи социални услуги.
- Развитие на добро междусекторно партньорство и включване на всички заинтересовани страни в разработването на Областната стратегия за социалните услуги.
- В Областната стратегия да се предвидят целенасочени мерки за преодоляване на липсата на персонал и/или неговата недостатъчна квалификация, без което е трудно осъществимо развитието на необходимите социални услуги в малките населени места и общини.
- Подпомагане развитието на капацитета на неправителствения сектор за участие в разработването на местни политики чрез подобрено партньорство с общинската власт в процеса на общинско планиране на социалните услуги и тяхното осъществяване.
- Реална оценка на стойността на отделните социални услуги и обвързване на разходваните финансови средства с постигане на определено качество на социалните услуги.
- Изграждане на областни ресурсни центрове, подпомагащи развитието на социалните услуги.

7.3 Очаквани резултати:

- Увеличаване на вида и качеството на социалните услуги за деца и възрастни във всяка община.
- Подобряване условията на живот на хората с увреждания, самотни възрастни хора, пенсионери, деца в риск.
- Намаляване на ползвателите на социални услуги в специализирани институции от пансионен тип (домове за стари хора).
- Развитие на дейностите по превенция и реинтеграция.
- Намаляване броя на децата, постъпващи в специализирани

- институции.
- Реинтеграция на деца от специализирани институции и интеграцията им в семейна среда.
 - Повишаване капацитета на Общините да планират, развиват, предлагат и контролират изпълнението на качествени социални услуги за гражданите.
 - Разширяване на източниците за финансиране на социални услуги.
 - Повишаване на квалификацията на екипите, предоставящи социални услуги

8. Приложения

1. Таблици от № 3 до № 59;
2. Приложение 1 за изведените социални услуги
3. Приложение D1;
4. Приложение D2.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Таблица 3

	Брой единици	Произведена продукция	Приходи от дейност	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейност	Печалба	Загуба	Дълготрайни материални активи
Област Варна - обем в хил.лева	23 872	8 001 767	13 862 724	13 420 676	12 586 906	1 408 674	263 163	6 484 645
Област Варна	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Аврен	-	-	-	-	-	-	-	-
Аксаково	1,9	1,0	1,1	1,2	1,1	1,0	0,7	0,9
Белослав	1,1	4,3	2,7	2,7	2,8	1,9	0,2	4,1
Бяла	-	-	-	-	-	-	-	-
Варна	88	77,5	83,6	83,5	84,1	82,1	93,6	75,5
Ветрино	-	-	-	-	-	-	-	-
Вълчи дол	0,6	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,7	0,6
Девня	1,2	13,8	9,6	9,8	9,2	11,3	1,7	13,0
Долни чифлик	1,5	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,6
Дългопол	0,9	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Провадия	2,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,7	1,4	3,6
Суворово	0,7	0,5	0,3	0,3	0,3	0,4	0,1	0,4

Източник: Статистически сборник – област Варна 2008 г., ТСБ – Варна

Таблица 4

	2009
Пътища	712
Автомагистрала	58
Първокласни	135
Второкласни	42
Третокласни пътища и пътни връзки при кръстовища и възли	477

Републиканска пътна мрежа в област Варна

според класа на пътя към 31.12.2009 в километри

Източник: Териториално статистическо бюро-Варна

Таблица 5

Община	бивши IV- ти клас /км/	МП /км/
Община Аврен	41,7	45,0
Община Аксаково	107,1	33,3
Община Белослав	7,2	8,1
Община Варна	44,9	39,0
Община Ветрино	51,7	4,5
Община Бяла	22,2	5,0
Община Долни Чифлик	71,3	17,6
Община Девня	13,3	25,1
Община Дългопол	67,1	10,0
Община Провадия	104,5	16,7
Община Вълчи дол	62,8	4,5
Община Суворово	36,3	30,3
Общо	630,1	239,1

Общинската пътна мрежа – състояща се от бивша четвъртокласна пътна мрежа и местни пътища има следното разпределение по общини

Таблица 6

Източници	Средно на домакинство		Средно на лице	
	2008	2009	2008	2009
Общо	10873	10794	4090	4177
Общ доход	10236	10388	3851	4020
Брутен общ доход	9141	10043	3439	3886
Работна заплата	5363	5936	2017	2297
Извън работната заплата	369	343	139	133
От самостоятелна заетост	606	397	228	154
От собственост	170	117	64	45
Пенсии	1936	2607	728	1009
Обезщетения за безработни	16	45	6	17
Семейни добавки за деца	86	108	32	42
Други обезщетения и помощи	350	240	132	93
Регулярни трансфери от други домакинства	247	252	93	97
Приходи от продажби	801	51	301	20
Други приходи	294	293	111	113
Изтеглени спестявания	242	238	91	92
Заеми и кредити	395	168	149	65

Общ доход на домакинствата в област Варна за периода 2008–2009 г. по източници

Таблица 7

Област Общини	2007	2008
Област Варна	5168	6448
Аврен	4613	6206
Аксаково	4336	4980
Белослав	7501	7784
Бяла	3964	4530
Варна	5060	6345
Ветрино	3644	4685
Вълчи дол	5693	7258
Девня	7968	10206
Долни чифлик	3879	5158
Дългопол	3715	5056
Провадия	4336	5507
Суворово	4436	5259

Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в област Варна за периода 2007 – 2008 г.

Източник: Териториално статистическо бюро-Варна

Таблица 8

	2007	2008	2009
Общо	392.1	394.0	396.0
Работна сила - хил.	223.8	225.9	218.9
Заети	208.6	216.1	209.5
Безработни	15.1	9.8	9.4
Лица извън работната сила - хил.	168.3	168.1	177.1
Коефициент на икономическа активност - %	57.1	57.3	55.3
Коефициент на заетост - %	53.2	54.8	52.9
Коефициент на безработица - %	6.8	4.3	4.3
Пол			
Мъже	189.3	190.4	191.3
Работна сила - хил.	123.8	124.3	121.3
Заети	118.5	120.6	116.3
Безработни	5.3	3.8	5.0
Лица извън работната сила - хил.	65.5	66.1	70.0
Коефициент на икономическа активност - %	65.4	65.3	63.4
Коефициент на заетост - %	62.6	63.3	60.8
Коефициент на безработица - %	4.2	3.0	4.1
Жени	202.8	203.6	204.7
Работна сила - хил.	100.0	101.6	97.6
Заети	90.1	95.6	93.3
Безработни	9.9	6.0	4.4
Лица извън работната сила - хил.	102.8	102.1	107.1
Коефициент на икономическа активност - %	49.3	49.9	47.7
Коефициент на заетост - %	44.4	46.9	45.5
Коефициент на безработица - %	9.9	5.9	4.5

Население на 15 и повече години в област Варна за периода 2007 – 2009 г. по икономическа активност и пол (средногодишни данни)

Източник: Териториално статистическо бюро-Варна

Таблица 9

	общо		В градовете		В селата	
	брой	На 1000 живородени	брой	На 1000 живородени	брой	На 1000 живородени
2009 г.	37	6.3	26	5.3	11	11.1
2008 г.	42	7.5	33	7.0	9	10.0
2007 г.	43	8.1	29	6.6	14	15.0

Детска смъртност (умрели деца до 1г. възраст) в област Варна

Таблица 10

година община	през 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	всичко за общината
Аврен	0	0	1	1
Аксаково	3	2	3	8
Белослав	0	0	0	0
Бяла	0	0	2	2
Варна	57	43	62	162
Ветрино	0	0	0	0
Вълчи дол	1	0	0	1
Девня	0	3	1	4
Долни чифлик	0	0	0	0
Дългопол	0	0	0	0
Провадия	6	3	4	13
Суворово	0	0	0	0
Всичко за годината	67	51	73	191

Деца, изоставени на ниво родилен дом

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 11

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	4	0	1	0	5
Аксаково	8	3	9	3	23
Белослав	2	1	2	1	6
Бяла	0	1	0	0	1
Варна	149	146	147	55	497
Ветрино	2	0	0	0	2
Вълчи дол	1	1	1	0	3
Девня	11	2	1	0	14
Долни чифлик	5	1	1	2	9
Дългопол	1	0	0	0	1
Провадия	62	7	4	4	77
Суворово	5	0	2	0	7
Всичко за годината	250	162	168	65	645

Общ брой деца, настанени в ДМСГД

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 12

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	2	1	0	0	3
Аксаково	13	2	5	0	20
Белослав	6	1	0	3	10
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	88	86	87	71	332
Ветрино	2	0	0	2	4
Вълчи дол	0	0	0	1	1
Девня	13	2	4	0	19
Долни чифлик	14	0	0	0	14
Дългопол	15	8	1	0	24
Провадия	105	13	6	7	131
Суворово	12	0	1	0	13
Всичко за годината	270	113	104	84	571

Общ брой деца, настанени в ДДЛРГ

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 13

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	1	0	0	0	1
Аксаково	4	0	0	0	4
Белослав	0	0	0	0	0
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	27	32	14	7	80
Ветрино	0	0	0	0	0
Вълчи дол	0	0	0	0	0
Девня	0	0	0	0	0
Долни чифлик	26	0	5	4	35
Дългопол	2	0	0	0	2
Провадия	0	0	0	0	0
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	60	32	19	11	122

Общ брой деца, настанени в ДДМУИ

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 14

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	0	0	0	0	0
Аксаково	0	0	0	0	0
Белослав	0	0	0	0	0
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	237	232	234	126	829
Ветрино	0	0	0	0	0
Вълчи дол	0	0	0	0	0
Девня	0	0	0	0	0
Долни чифлик	26	0	5	4	35
Дългопол	0	0	0	0	0
Провадия	23	4	5	1	33
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	286	236	244	130	897

Деца, настанени в СИ в същата община

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 15

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	0	0	0	0	0
Аксаково	25	2	14	3	44
Белослав	9	2	2	4	17
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	7	8	14	4	33
Ветрино	2	0	0	2	4
Вълчи дол	1	4	1	1	7
Девня	24	3	2	0	29
Долни чифлик	2	1	1	2	6
Дългопол	10	4	2	0	16
Провадия	20	9	5	4	38
Суворово	5	1	1	2	9
Всичко за годината	96	34	42	23	195

Деца, настанени в СИ в същата област, извън общината

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 16

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	1	0	0	0	1
Аксаково	0	3	0	0	3
Белослав	1	0	0	0	1
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	12	19	21	12	64
Ветрино	1	0	0	0	1
Вълчи дол	0	0	0	0	0
Девня	0	1	0	0	1
Долни чифлик	0	0	0	0	0
Дългопол	5	4	1	0	10
Провадия	4	0	1	0	5
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	23	24	23	12	85

Деца, настанени в СИ в друга област

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 17

година община	през 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.
Аврен	21	15	19	15
Аксаково	13	16	18	19
Белослав	19	20	21	19
Бяла	7	7	8	10
Варна	166	195	193	228
Ветрино	15	25	28	27
Вълчи дол	51	52	55	61
Девня	16	22	25	26
Долни чифлик	24	24	20	23
Дългопол	19	15	25	27
Провадия	64	64	65	68
Суворово	10	12	16	16
Всичко за годината за областта	425	467	493	539

Общ брой деца настанени при близки и роднини с натрупване от предходни години.

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 18

година община	през 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	2	1	6	3	12
Аксаково	5	1	8	4	18
Белослав	4	6	1	0	11
Бяла	0	1	1	2	4
Варна	33	30	46	34	143
Ветрино	1	11	5	0	17
Вълчи дол	6	1	3	6	16
Девня	2	6	3	1	12
Долни чифлик	3	4	4	3	14
Дългопол	2	5	11	1	19
Провадия	7	6	1	5	19
Суворово	0	2	4	0	6
Всичко за годината	65	74	93	59	291

Брой деца настанени при близки и роднини през съответната година.

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 19

година община	през 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.
Аврен	0	0	0	0
Аксаково	0	1	1	0
Белослав	1	1	0	0
Бяла	0	0	0	0
Варна	15	20	31	29
Ветрино	0	0	0	0
Вълчи дол	1	1	1	1
Девня	0	0	0	0
Долни чифлик	0	0	0	0
Дългопол	1	1	2	2
Провадия	0	1	1	1
Суворово	0	0	3	3
Всичко за годината	18	24	39	81

Общ брой деца, които ползват услугата приемна грижа

Таблица 20

година община	през 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	0	0	0	0	0
Аксаково	0	1	1	0	2
Белослав	0	0	0	0	0
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	7	14	14	8	43
Ветрино	0	0	0	0	0
Вълчи дол	0	0	1	0	1
Девня	0	0	0	0	0
Долни чифлик	0	0	0	0	0
Дългопол	0	0	1	0	1
Провадия	0	1	0	0	1
Суворово	0	0	3	0	3
Всичко за годината	7	16	19	8	50

Брой деца, настанени в приемни семейства през съответната година

Таблица 21

година община	Деца с физически увреждания	Деца с множествени увреждания	Деца с умствена изостаналост	Деца с психични заболявания/ разстройства	всичко за общината
Аврен	10	2	4	1	17
Аксаково	50	2	16	7	75
Белослав	28	2	4	5	39
Бяла	8	1	2	1	12
Варна	Нама инф-я	Нама инф-я	Нама инф-я	Нама инф-я	
Ветрино	4	4	3	0	11
Вълчи дол	1	14	11	0	26
Девня	16	6	5	8	35
Долни чифлик	74	26	8	1	109
Дългопол	11	17	12	2	42
Провадия	28	42	26	2	98
Суворово	9	3	4	0	16
Всичко по вид увреждане	232	119	95	27	372

Деца с увреждания към 31.12.2009г.

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 22

година община	Деца , живеещи на улицата	Деца, проституиращи	Деца, извършили кражба	Деца, извършили насилие
Аврен	0	0	0	0
Аксаково	0	0	20	0
Белослав	0	0	0	2
Бяла	0	0	0	0
Варна	12	4	232	27
Ветрино	0	0	6	0
Вълчи дол	0	0	0	0
Девня	0	0	0	0
Долни чифлик	0	0	0	0
Дългопол	0	0	6	1
Провадия	0	0	7	0
Суворово	0	0	5	1
Всичко	12	4	370	386

Деца с девиантно поведение към 31.12.2009 г.

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 23

година община	През учебната 2007-2008	През учебната 2008-2009	През учебната 2009-2010
Аврен	0	0	1
Аксаково	36	27	10
Белослав	1	5	0
Бяла	5	7	9
Варна	196	173	49
Ветрино	0	1	0
Вълчи дол	18	3	3
Девня	2	0	0
Долни чифлик	5	4	0
Дългопол	25	29	10
Провадия	22	9	5
Суворово	25	21	22
Всичко за годината	319	279	109

Деца отпаднали от училище за периода 2007-2010г.

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 24

година община	През 2008	През 2009	През 2010
Аврен	0	0	0
Аксаково	0	0	0
Белослав	0	0	0
Бяла	2	5	4
Варна	Няма инф.	Няма инф.	Няма инф.
Ветрино	0	1	0
Вълчи дол	0	0	0
Девня	0	0	0
Долни чифлик	0	0	0
Дългопол	0	0	0
Провадия	10	0	0
Суворово	3	3	3
Всичко за годината	15	9	7

Деца в училищна възраст необхванати от образователната система

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 25

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	0	0	0	0	0
Аксаково	0	0	0	0	0
Белослав	0	0	0	0	0
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	54	54	46	45	199
Ветрино	0	1	0	0	1
Вълчи дол	0	0	0	0	0
Девня	0	0	0	0	0
Долни чифлик	0	0	0	0	0
Дългопол	1	0	0	0	1
Провадия	70	62	61	61	254
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	125	117	107	106	455

Брой деца, настанени в ПУ през съответната година

Таблица 26

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	0	0	0	0	0
Аксаково	0	0	0	0	0
Белослав	0	0	0	0	0
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	Няма инф.	Няма инф.	Няма инф.	Няма инф.	Няма инф.
Ветрино	0	1	0	0	1
Вълчи дол	0	0	0	0	0
Девня	0	0	0	0	0
Долни чифлик	3	2	0	0	5
Дългопол	1	0	0	0	1
Провадия	62	54	58	60	234
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	66	57	58	60	241

Брой деца, настанени в ПУ с интернат през съответната година

Таблица 27

година община	През 2007	През 2008	През 2009	Общо за общината
Аврен	14	12	23	49
Аксаково	15	24	40	79
Белослав	5	8	4	17
Бяла	2	3	4	9
Варна	77	78	73	228
Ветрино	2	5	7	14
Вълчи дол	10	17	20	47
Девня	0	0	0	0
Долни чифлик	10	12	17	39
Дългопол	8	9	6	23
Провадия	28	30	34	92
Суворово	8	9	7	24
Всичко за годината	179	196	235	610

Раждания на майки под 18 г. възраст

Таблица 28

година община	Деца в многодетни семейства
Аврен	102
Аксаково	0
Белослав	83
Бяла	36
Варна	1 835
Ветрино	46
Вълчи дол	268
Девня	95
Долни чифлик	284
Дългопол	103
Провадия	731
Суворово	146
Всичко за областта	

Деца в многодетни семейства

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 29

година община	Деца на самотни родители
Аврен	530
Аксаково	0
Белослав	57
Бяла	124
Варна	11800
Ветрино	26
Вълчи дол	80
Девня	37
Долни чифлик	166
Дългопол	183
Провадия	405
Суворово	164
Всичко за областта	

Деца на самотни родители

Таблица 30

година община	През 2007	През 2008	През 2009	През 2010	Общо за общината
Аврен	0	0	0	0	0
Аксаково	0	1	3	2	6
Белослав	0	0	0	0	0
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	27	21	29	7	84
Ветрино	0	1	1	0	2
Вълчи дол	0	0	1	0	1
Девня	10	3	4	2	19
Долни чифлик	0	0	0	0	0
Дългопол	1	0	0	0	1
Провадия	5	4	3	1	13
Суворово	2	0	1	2	5
Всичко за годината	45	30	40	15	130

Деца, получили полицейска закрила за период 2007-2010г.

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 31

година община	През 2007	През 2008	През 2009	През 2010	Общо за общината
Аврен	5	0	5	3	13
Аксаково	3	4	1	5	13
Белослав	0	0	4	0	4
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	138	137	120	38	433
Ветрино	4	4	4	6	18
Вълчи дол	0	3	1	1	5
Девня	6	0	0	0	6
Долни чифлик	1	0	0	1	2
Дългопол	4	2	0	0	6
Провадия	13	17	21	11	62
Суворово	0	1	1	0	2
Всичко за годината	174	168	157	65	564

Деца жертва на насилие

Таблица 32

година община	През 2007	През 2008	През 2009	През 2010	Общо за общината
Аврен	0	0	0	0	0
Аксаково	0	0	0	5	5
Белослав	0	0	0	0	0
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	0	1	2	0	3
Ветрино	0	0	0	0	0
Вълчи дол	0	0	0	0	0
Девня	0	0	0	0	0
Долни чифлик	0	0	0	0	0
Дългопол	0	0	0	0	0
Провадия	0	0	0	0	0
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	0	1	2	5	8

Деца жертва на трафик

Таблица 33

година община	Деца със зависимости
Аврен	0
Аксаково	0
Белослав	1
Бяла	0
Варна	14
Ветрино	0
Вълчи дол	0
Девня	0
Долни чифлик	0
Дългопол	0
Провадия	0
Суворово	0
Всичко за областта	15

Деца със зависимости

Таблица 34

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	0	0	0	0	0
Аксаково	0	0	0	0	0
Белослав	0	0	0	0	0
Бяла	2	1	2	1	6
Варна	27	22	12	5	66
Ветрино	0	0	0	0	0
Вълчи дол	9	10	6	1	26
Девня	0	0	0	0	0
Долни чифлик	4	2	8	0	14
Дългопол	0	0	0	0	0
Провадия	6	4	4	0	14
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	48	39	32	7	126

Лица с увреждания, настанени в СИ в същата община

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 35

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	1	1	2	1	5
Аксаково	0	0	1	0	1
Белослав	1	1	0	0	2
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	22	11	16	1	50
Ветрино	1	0	0	0	1
Вълчи дол	0	1	1	0	2
Девня	3	0	0	0	3
Долни чифлик	0	1	2	0	3
Дългопол	1	4	2	0	7
Провадия	3	1	0	1	5
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	32	20	24	3	79

Лица с увреждания, настанени в СИ в същата област, извън общината

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 36

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	0	1	0	7	8
Аксаково	0	0	1	0	1
Белослав	0	0	0	0	0
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	2	3	4	0	9
Ветрино	1	0	1	0	2
Вълчи дол	1	1	2	1	5
Девня	1	0	0	0	1
Долни чифлик	0	1	0	0	1
Дългопол	0	0	2	0	2
Провадия	4	4	2	0	10
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	9	10	12	8	39

Лица с увреждания, настанени в СИ в друга област

Таблица 37

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	0	0	0	0	0
Аксаково	0	0	0	0	0
Белослав	0	0	0	0	0
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	0	0	0	0	0
Ветрино	0	0	0	0	0
Вълчи дол	1	0	0	0	1
Девня	0	0	0	0	0
Долни чифлик	0	0	0	0	0
Дългопол	0	0	0	0	0
Провадия	0	0	0	0	0
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	1	0	0	0	1

Лица с психични заболявания, настанени в СИ в същата община

Таблица 38

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	0	0	0	0	0
Аксаково	0	0	0	0	0
Белослав	0	0	0	0	0
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	1	2	1	0	4
Ветрино	0	0	0	0	0
Вълчи дол	0	0	0	0	0
Девня	0	0	0	0	0
Долни чифлик	0	0	0	0	0
Дългопол	0	0	0	0	0
Провадия	0	0	0	0	0
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	1	2	1	0	4

Лица с психични заболявания, настанени в СИ в същата област, извън общината

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 39

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	0	0	0	0	0
Аксаково	0	0	1	0	1
Белослав	2	0	0	0	2
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	13	30	10	0	53
Ветрино	1	0	0	0	1
Вълчи дол	1	0	0	0	1
Девня	2	0	0	0	2
Долни чифлик	0	0	0	0	0
Дългопол	0	0	2	0	2
Провадия	1	0	0	0	1
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	20	30	13	0	63

Лица с психични заболявания, настанени в СИ в друга област

Таблица 40

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	0	0	0	0	0
Аксаково	0	0	0	0	0
Белослав	0	0	0	0	0
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	11	23	52	22	108
Ветрино	2	6	3	4	15
Вълчи дол	0	0	0	0	0
Девня	0	0	0	0	0
Долни чифлик	0	0	0	0	0
Дългопол	0	0	0	0	0
Провадия	0	0	0	0	0
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	13	29	55	26	123

Стари хора, настанени в СИ в същата община

Таблица 41

година община	към 31.12. 2007г.	през 2008г.	през 2009г.	през 2010г.	всичко за общината
Аврен	2	1	2	1	6
Аксаково	0	0	4	0	4
Белослав	0	2	0	0	2
Бяла	0	0	0	0	0
Варна	5	2	2	1	10
Ветрино	0	0	1	0	1
Вълчи дол	1	1	0	0	2
Девня	0	3	3	4	10
Долни чифлик	0	1	2	0	3
Дългопол	0	1	0	0	1
Провадия	0	0	0	0	0
Суворово	0	0	0	0	0
Всичко за годината	8	11	14	6	39

Стари хора, настанени в СИ в същата област, извън общината

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 42

година община	Лица с физически уврежния	От тях лица със сензорни увреждания	Лица с множеств ени увреждан ия	Лица с умствена изостанал ост	Лица с психични заболяван ия	Общо за общината
Аврен	161	45	167	23	20	371
Аксаково	300	150	800	50	200	1350
Белослав	224	90	321	30	48	623
Бяла	113	47	56	10	8	187
Варна	16518	3238	0	521	1590	18629
Ветрино	94	69	258	19	16	456
Вълчи дол	208	92	461	69	60	798
Девня	58	35	331	10	26	425
Долни чифлик	580	213	292	83	114	1069
Дългопол	983	188	388	45	62	1478
Провадия	718	228	917	50	88	1773
Суворово	233	68	153	19	27	432
Всичко по вид увреждане	20190	4463	4144	929	2259	32085

Пълнолетни лица с увреждания, към 31.12.2009г.

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 43

година община	През 2007	През 2008	През 2009	През 2010	Общо за общината
Аврен	14	21	15	9	59
Аксаково	0	0	0	0	0
Белослав	4	4	5	5	18
Бяла	0	0	10	4	14
Варна	123	119	167	6	145
Ветрино	8	6	8	6	28
Вълчи дол	58	53	96	97	304
Девня	0	0	0	0	0
Долни чифлик	38	55	72	35	200
Дългопол	1	4	4	0	9
Провадия	68	32	42	39	181
Суворово	80	37	59	13	189397
Всичко за годината	397	315		214	

Лица с увреждания ползващи социални услуги

Таблица 44

година община	2009г.	Към април, 2010 г.	Общо за общината
Аврен	7	3	10
Аксаково	Няма инф.	Няма инф.	Няма инф.
Белослав	0	0	0
Бяла	0	2	2
Варна	12	9	21
Ветрино	0	0	0
Вълчи дол	14	14	14
Девня	0	0	0
Долни чифлик	5	8	8
Дългопол	0	0	0
Провадия	0	1	1
Суворово	Няма инф.	Няма инф.	Няма инф.
Всичко за годината	38	37	56

Лица с увреждания чакащи за настаняване в СИ

31Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 45

година община	През 2007	През 2008	През 2009	През 2010	Общо за общината
Аврен	0	0	0	0	0
Аксаково	0	0	1	0	1
Белослав	0	0	0	0	0
Бяла	2	1	1	1	5
Варна	0	0	5	2	7
Ветрино	1	1	1	0	3
Вълчи дол	2	2	1	0	5
Девня	0	0	0	0	0
Долни чифлик	0	0	0	0	0
Дългопол	2	1	1	1	5
Провадия	0	0	0	0	0
Суворово	2	1	1	0	4
Всичко за годината	9	6	11	4	30

Лица с психични заболявания ползващи социални услуги

Таблица 46

година община	2009г.	Към април, 2010 г.	Общо за общината
Аврен	1	1	2
Аксаково	Няма инф.	Няма инф.	Няма инф.
Белослав	0	0	0
Бяла	1	1	1
Варна	31	16	47
Ветрино	0	1	1
Вълчи дол	0	0	0
Девня	2	2	2
Долни чифлик	3	2	2
Дългопол	0	0	0
Провадия	1	2	2
Суворово	Няма инф.	Няма инф.	Няма инф.
Всичко за годината	39	25	57

Лица с психични заболявания чакащи за настаняване в СИ

Таблица 47

община	Самотно живеещи стари хора
Аврен	514
Аксаково	178
Белослав	10
Бяла	41
Варна	1 250
Ветрино	492
Вълчи дол	862
Девня	307
Долни чифлик	545
Дългопол	705
Провадия	1147
Суворово	941
Всичко за областта	

Самотно живеещи стари хора, към 31.12.2009г.

Таблица 48

година община	През 2007	През 2008	През 2009	През 2010	Общо за общината
Аврен	14	21	93	20	148
Аксаково	125	130	150	150	605
Белослав	250	250	300	300	1100
Бяла	60	80	80	80	300
Варна	530	580	650	700	2 460
Ветрино	98	144	90	103	435
Вълчи дол	140	137	308	191	776
Девня	64	125	134	172	497
Долни чифлик	73	92	91	93	349
Дългопол	41	42	44	39	166
Провадия	97	108	144	138	487
Суворово	62	196	178	56	492
Всичко за годината					

Стари хора ползващи социални услуги

Таблица 49

година община	2009г.	Към април, 2010 г.	Общо за общината
Аврен	7	3	10
Аксаково	0	1	1
Белослав	0	0	0
Бяла	1	1	1
Варна	11	15	26
Ветрино	0	3	3
Вълчи дол	0	1	1
Девня	0	0	0
Долни чифлик	0	0	0
Дългопол	0	0	0
Провадия	0	0	0
Суворово	0	0	0
Всичко за годината	18	24	42

Стари хора чакащи за настаняване в СИ

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 50

пенсионери община	Пенсионери общо	Пенсионери с пенсии за стаж и възраст	Пенсионери с пенсии за инвалидност	Пенсионери с пенсии за инвалидност, ненавършили пенсионна възраст	Пенсионери със социални пенсии
Аврен	2864	1868	359	224	413
Аксаково	2950	2413	127	135	275
Белослав	3055	2394	462	333	528
Бяла	996	683	184	25	74
Варна	96 000	84158	67621	16005	10598
Ветрино	2379	1945	422	268	342
Вълчи дол	4047	3126	590	415	749
Девня	3190	1896	500	364	430
Долни чифлик	4195	3585	220	255	135
Дългопол	4450	2837	1462	917	1109
Провадия	7227	5567	1528	1011	1147
Суворово	2136	1618	374	265	413
Всичко за областта					

Брой пенсионери към 31.12.2009г.

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 51

година община	Регистрирани безработни към 31.12.2007г	Регистрирани безработни към 31.12.2008г	Регистрирани безработни към 31.12.2009г	Регистрирани безработни към април 2010г
Аврен	342	263	435	548
Аксаково	561	316	588	587
Белослав	191	211	394	425
Бяла	116	95	157	116
Варна	4454	4354	8160	0
Ветрино	310	237	347	369
Вълчи дол	652	597	712	778
Девня	168	209	393	412
Долни чифлик	818	747	1302	1502
Дългопол	1318	1202	1537	1687
Провадия	1554	1349	1771	1971
Суворово	300	238	383	447
Всичко за областта	10784	9818	16179	36781

Брой безработни лица

Таблица 52

година община	Брой безработни лица без, или с по-ниско от основното образование	Брой безработни лица с намалена работоспособн ост	Брой безработни младежи от 18 до 29 години	Брой безработни лица на възраст над 55 години	Брой безработни лица с регистрация над 1 година
Аврен	287	10	108	79	99
Аксаково	333	33	131	99	72
Белослав	166	26	29	41	26
Бяла	80	7	33	41	17
Варна	1719	404	1726	1555	591
Ветрино	119	23	40	102	100
Вълчи дол	436	6	141	137	234
Девня	246	18	85	59	55
Долни чифлик	661	68	273	264	271
Дългопол	488	31	288	326	624
Провадия	660	109	342	363	523
Суворово	235	38	66	67	92
Всичко за областта	5430	773	3262	3133	2704

Профил на безработните към 31.12.2009г.

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 53

година община	Брой хора с по-ниско от основното образование	Брой хора със завършено основно	Брой хора със завършено средно образование	Брой хора с по-високо от средното образование
Аврен	2835	2936	1604	298
Аксаково	1442	5528	4205	842
Белослав	804	3431	3594	470
Бяла	964	944	915	170
Варна	7531	42732	129491	50542
Ветрино	1437	2004	1630	210
Вълчи дол	3096	4247	2508	458
Девня	1488	2394	2293	158
Долни чифлик	3815	5627	4317	867
Дългопол	3980	5163	2957	276
Провадия	4391	6413	7431	1620
Суворово	1980	2771	1853	252
Всичко за областта	33763	84190	162798	56163

Образователна степен за хора на възраст над 20 години, към декември 2009г.

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 54

година община	Лица, получаващи месечни социални помощи	Възрастни хора, обект на социално подпомагане- над 65 г.
Аврен	128	8
Аксаково	45	2
Белослав	27	0
Бяла	25	2
Варна	744	42
Ветрино	87	5
Вълчи дол	251	6
Девня	105	0
Долни чифлик	121	3
Дългопол	268	10
Провадия	308	1
Суворово	125	2
Всичко за областта	2234	81

Лица, получаващи месечни социални помощи, към 31.12.2009г.

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 55

година община	Лица получаващи целеви помощи за отопление сезон 2007-08г.	Лица получаващи целеви помощи за отопление сезон 2008-09г.	Лица получаващи целеви помощи за отопление сезон 2009-10г.
Аврен	431	715	509
Аксаково	871	593	454
Белослав	326	224	208
Бяла	151	179	161
Варна	5165	4434	4177
Ветрино	375	310	315
Вълчи дол	807	800	802
Девня	349	321	331
Долни чифлик	1058	947	1008
Дългопол	802	760	849
Провадия	1968	1451	1242
Суворово	519	354	378
Всичко за областта	12822	11088	10434

Пълнолетни лица под линията на бедност с достъп до целева помощ за отопление

Таблица 56

година община	Сам родител, отглеждащ дете/деца
Аврен	31
Аксаково	14
Белослав	13
Бяла	5
Варна	156
Ветрино	17
Вълчи дол	61
Девня	37
Долни чифлик	83
Дългопол	45
Провадия	26
Суворово	67

Сам родител, отглеждащ дете/деца, към 31.12.2009г.

Таблица 57

година община	Брой многодетни семейства
Аврен	15
Аксаково	3
Белослав	21
Бяла	4
Варна	185
Ветрино	2
Вълчи дол	45
Девня	5
Долни чифлик	25
Дългопол	29
Провадия	233
Суворово	27
Всичко за областта	594

Многодетни семейства, към 31.12.2009г.

Източник: По данни от общинските анализи

Таблица 58

година община	Брой лица в остра жилищна нужда /картотекирани/	Брой лица в остра жилищна нужда /некартотекирани/
Аврен	0	24
Аксаково	87	4
Белослав	50	0
Бяла	24	32
Варна	2358	0
Ветрино	0	6
Вълчи дол	20	0
Девня	35	8
Долни чифлик	106	0
Дългопол	0	0
Провадия	98	7
Суворово	22	62

Брой лица в остро жилищна нужда, към 31.12.2009г.

Таблица 59

ДСП	Брой служители	Териториален обхват – общини Отдели в общините
ДСП - Варна	119	Варна, Аксаково
Отдел "СЗ"		
Отдел "Закрила на детето"		
Сектор "Хора с увреждания и социални услуги"		
ДСП - Вълчи дол	19	Вълчи дол, Суворово
Отдел "СЗ"		
Отдел "Закрила на детето"		
Сектор "Хора с увреждания и социални услуги"		
ДСП - Девня	14	Девня, Белослав
Отдел "СЗ"		
Отдел "Закрила на детето"		
Сектор "Хора с увреждания и социални услуги"		
ДСП - Долни чифлик		Долни чифлик, Аврен, Бяла
Отдел "СЗ"		
Отдел "Закрила на детето"		
Сектор "Хора с увреждания и социални услуги"		
ДСП - Провадия		Провадия, Ветрино, Дългопол
Отдел "СЗ"		
Отдел "Закрила на детето"		
Сектор "Хора с увреждания и социални услуги"		

**Структура на Дирекциите "Социално подпомагане",
област Варна**